

Tuleviku tanklad

Euroliid nõuab lähiajal elektriautode laadimisvõrkude laiendamist ning gaasijaamade ja isegi vesinikutanklate võrgu väljarendamist. Liikmesriikide arvates on plaan esialgu veel liiga utoopiline. lk 2-3

Keskuse ja perifeeria vastandus

Mida kaugemal on Eestis mõni koht keskusest, seda vähem elab seal nii palgateenijaid kui ka noori peresid, selgub viimase rahvaloenduse andmetest. lk 5

Kodus tagasi

Täna esimest korda turniiri alustav Anett Kontaveit räägib, et ta ei põe kaotuste pärast ja usub, et kõik võidud tulevad omal ajal. lk 15

Metsandusleht
Tänase lehe vahel!

Eesti Päevaleht

26.03

APELSIN

049 /kg

Üks mure vähem!

PRISMA

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 60 | TEISIPÄEV, 26. MÄRTS 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: Ilmar Saabas

Rahvasaadikud eiravad „vabade kätega” seadust

Eesti Päevaleht tabas eelmisel nädalal taas riigikogulasi, mobiiltelefon käes, autot juhtimas. „Telefoniga ma kindlalt autoroolis ei räägi. Aga selle käeshoidmine on teine asi,” selgitas Priit Toobal (pildil).

2011. aastal kehtima hakanud liiklusseaduse järgi on autojuhil keelatud kõik toimingud, mis võivad segada liiklusolude tajumist. Roolis ei tohi telefoni niisamagi käes hoida, helistamisest rääkimata.

Eesti Päevalehe fotod tõendavad, et seda reeglit kipuvad siiani unustama ka seaduse vas-

tu võtnud riigikogulased ise – telefoniga asjades ei pruugi neil rooli jaoks vaba kätt jääda.

Samasuguse vaatluse tegi Eesti Ekspress koos Delfiga Toompeal ka 2011. aastal. Siis töid parlamendiliikmed põhjenduseks unustamise, harjumuse jõu, vajaduse vältimatuid töökõnesid vastu võtta, sõnumite vaatamise ja telefoni väljalülitamise. Nüüd tuleb taas tö-

deda, et vanadest harjumustest on ikkagi raske vabaneda.

Seaduserikkumiselt tabatud Keskerakonna peasekretäri ja riigikogu liikme Priit Toobali sõnul on see õige, et autoroolis rääkida ei tohi. „Telefoniga ma kindlalt autoroolis ei räägi, mul on *hands-free* [vabakäeseade]. Aga selle käes hoidmine on teine asi,” lausub ta.

Fotolt jääb mulje, et *hands-free*-süsteem on Toobalil ka auto jaoks, sest rooli ei hoiata kumagi käega. „Tõenäoliselt vastasin kõnele ja ütlesin, et olen hetkel autoroolis, kuid minuti pärast saan tagasi helistada,” selgitas poliitik, miks ta jäi kaamera ette BMW roolis, ühes käes telefon, teine elavalt žestikuleerimas. **Anna-Liisa Villmann Loe edasi lk 4**

JUHTKIRI

Tippspetsialistide maa Eesti

Eesti ettevõtete üks peamisi probleeme on tippspetsialistide puudus, on mitmete uuringute põhjal väidetud juba aastaid. Eile avaldatud rahvaloenduse tulemused igatahes näitasid, et tippspetsialistid on meil kõige enama hõivatute arvuga ametiala. Ligi 100 000 inimest ehk 18% hõivatutest on tippspetsialistid. Juhte on ligi 60 000 ehk umbes kümnendik hõivatutest, rohkem kui lihttöölisi.

Mõnus teema ironiseerimiseks, aga tegelikult pole neis näitajates midagi erakordset – Soomes näiteks on tippspetsialistide ja juhtide osakaal hõivatute hulgas umbes sama nagu Eestis. Mõisted „juht” ja „tippspetsialist” on lihtsalt aja jooksul devalveerunud ning kõlava ametinimetuse taga ei pruugi alati olla väga säravat sisu.

Nendega on sarnane lugu nagu nõunikega – mõnikord võib nõuniku nimetuse taga tõesti peituda inimene, kes oskab nõu anda, aga sageli on ta hoopis tööturul esimesi samme tegev noorpoliitik. Kõige tavalisemat ametit ei pea Eestis siiski mitte tippspetsialistist nõunikud, vaid poemüüjad, keda on ligi 26 000. Neile järgnevad müügiesindajad ja veoautojuhid 16 000 ning üldehitajad 13 000 vastava ameti esindajaga.

Eesti elanike elatusallikate poolest on viimase rahvaloendusega fikseeritud seis esmapilgul parem kui

2000. aasta loenduse oma. Teiste isikute ülalpidamisel olevate isikute osakaal on vähenenud: see on 25,2% – viimase kolme rahvaloenduse madalaim näitaja. Palgatulust elatuvate ja ettevõtlustulu saavate

Vananemisest

Viies Ida- ja Kagu-Eesti maakonnas on pensionist elatujate osakaal juba 30–35 protsenti.

isikute osakaal on samal ajal kasvanud. Paraku on selle muutuse taga ennekõike muutunud vanusejaotus – lapsi, kes moodustavad ülalpeetavate põhiosa, ehk tulevasei palgasaajaid ja ettevõtjaid on vähemaks jäänud.

Pensionist elatuvate inimeste grupp on palgasaajate ja napilt ka ülalpeetavate järel alles kolmas, kuid maakondade lõikes on siin suured erinevused. Ühes äärmuses on Harjumaa, kus pensionist elatujaid on alla 20 protsenti, teises äärmuses viis Ida- ja Kagu-Eesti maakonda, kus neid on juba 30–35 protsenti.

Seda arvestades võiks oodata, et kuuleme vähemalt mõningaid valdasid reklaamimas, et nemad pakuvad pensionäridele Eestis parimaid elamistingimusi. Aga ei, seda nišši alahinnatakse endiselt, kuigi peaks selge olema, et kõikjale ettevõtlikke ja aktiivseid noori kindlasti ei jätku ning hoopis aktiivsete pensionäride oma territooriumile elama meelitamine võiks olla šanss mõne piirkonna tühjenemise peatamiseks. ●

REPLIIK

Õiguse õõnestamine

Juba kolm aastat on kehtinud seadus, mis keelab autoroolis mobiiltelefoniga rääkimise, kuid elu näitab, et seda järgitakse vähe. Seda ei tee ka inimesed, kes keelu vastu võtsid. Eesti Päevalehe vaatlus tõendab massilist keelu eiramist. Mõnevõrra segaseks jääb, miks rahvaesindajad riigikogus siis taolise seaduse poolt hääletasid, kui nad seda millekski ei pea. Praegune seis, kus on küll seadus, aga selle rikkumine on massiline, õõnestab õiguskõueleku tervikuna. Mobiiltelefonid segavad liiklemist, eriti tihedamas linnaliikluses või ka keerulisematel hetkedel maanteel. Riigikogulased ei saa endale erandit teha, kui autoroolis mobiiltelefoniga rääkimine on keelatud. ● Priit Simson

lk 11: Toomas Jürgestein vabamüürlusest ja homoseksuaalsusest
lk 12: Eve Eisenschmidt: ettevõtlikkus tagab noortele tööturul edu

MITMEL POOL EESTIS MÄLESTATI MÄRTSIKÜÜDITAMISE OHVREID

Eile meenutati mitmel pool 64 aastat tagasi aset leidnud Eesti ajaloo üht kõige traagilisemat sündmust – nn märtsiküüditamist, mille käigus viidi kodudest Venemaale üle 20 000 eestlast.

Keskpäeval toimus mälestus- tseremoonia Tallinnas Vabaduse väljakul, vabadussamba jalami- le asetasi pärjad riigi, kaitseväge ning kaitseliidu, kiriku ja mitme- te ühiskondlike organisatsioo-

nide esindajad. Õhtuhämaruses aga süüdati nii Vabaduse plat- sil kui ka Tartus Raekoja platsil ja Pärnus Martensi väljakul küü- ditatute mälestuseks tuhanded küünlad. **EPL**

Elektriauto ei pea olema pisike „kilukarp”, tõestab ameeriklaste toodetav Tesla Model S.

Foto: Reuters / Scanpix, graafik: Maret Müür

Euroopa Komisjon tahab riikidele futuristlikku rohekütuste tanklavõrku

Euroopasse tanklad gaasi- ja elektriautodele, vesinikusõidukitele. **Mõnigi EL-i riik**, sealhulgas Eesti, peab ettepanekuid pea utoopilisteks. **Ühtset tehnoloogiat** sooviv komisjon võib hiljem standardit muuta.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epl.ee

Äsja valmis ametlikult ter- vet Eestit kattev 165 jaama- ga elektriautode laadimisvõr- gustik. Aga kuidas oleks, kui peaksime mõne aastaga rajama 12 000 laadimispunkti? Peale selle rajama üleeuroopalise tankimisvõrgu nii veeldatud kui ka surumaagaasi kasuta- vatele sõidukitele? Ja veel ga- asiga liikuvad laevad? Vesini- kutanklad?

Need ei ole enam lihtsalt ideed, vaid reaalsed Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanekusse sisse kirjutatud kohustused. Euro- liidu riigid peaksid lähiaasta- tel oluliselt laiendama mõnel pool juba rajatud elektriau- tode laadimisvõrku ja välja arendama gaasijaamade võr- gu, mõned riigid peale selle ka vesinikutanklate taristu.

Valitsuse eelmise näda-

la pressikonverentsil hin- das majandusminister Juhan Parts direktiivi väga ambiti- sioonikaks. Nagu tema hilise- mast vestlusest Eesti Päevale- hega selgus, väljendus ta siis veel leebelt.

Surve ülalt alla

Unistamisjulgust on sellesse dokumenti tõepoolest jagu- nud. Esiteks loodab Euroopa Komisjon, et kui riigid loo- vad tingimused alternatiiv- kütuste taristu rajamiseks, siis tekib nõudlus ja erainvestorid panevad tanklad-laadijad püs- ti, ilma et riik peaks ise mida- gi panustama. Kui aga Ees- ti gaasitanklatesse investee- rimine ei peaks suurfirmasid huvitama, tuleb Euroopa nõu- ded siiski täita. Siis juba riigi enda rahaga.

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni esimehe ja ka majanduskomisjoni liikme Arto Aasa sõnul tähendaks

Miks Eestisse 12 000 laadijat?

Paljudele riikidele jääb arusa- matuks komisjoni soov ette kirjutada, kui palju elektriauto- de laadimispunkte peab kuskil olema. Transpordivolinik Siim Kallase sõnul arvestab komis- jon oma ettepanekus juba osa liikmesriikide seatud eesmär- ke. „Nende arvutuste põhjal on 2020. aastaks kasutuses hin- nanguliselt 8–9 miljonit elekt- riautot. Komisjon lähtus oma ettepanekus neljast miljonist,” selgitas ta ja lisas, et prognoosi järgi peaks 2020. aastaks Eestis olema 6000 elektriautot.

Euroopa Komisjoni senine kogemus ütleb, et iga elektri- auto kohta peaks olema kaks laadimiskohta. Eelnõu ei eris- ta aeglaseid ja kiireid laadi- mispunkte.

direktiivi praegusel kujul vastu- võtmine, et taristu väljaehi- tamine tuleks katta suurelt jaolt riigieelarvest. „Eraette- võtjad ei soovi investeerida, kui puudub piisav nõudlus,” sõnas ta.

Minister Parts läheb veel kaugemale: turuloogika on tema arvates täiesti kõrva- le heidetud. „Seal on suured numbrid, mis on kohustusli- kud, kuid ei anta vastust, kust see raha tuleb. Kui eraettevõt- ted oleks valmis sinna turupõ- hiselt investeerima, siis ei oleks direktiivi vajagi. Bensiinijaa- mad kerkivad täna ju ilma iga- suguste direktiivideta,” leidis Parts. „Ma mõtlen hirmuga, et kui asjad sellesse suunda lähe- vad, hakatakse välja mõtlema koormisi tavaautodele.”

Komisjoni tagauks

Rajatagu tanklaide kelle raha eest tahes, kõik investeerijad soovivad ikka, et mängureeg-

KOLM ERAKONDA ON PEAAGU VÕRDSED

Praegu hääletaks sotsiaaldemokraatide poolt 27, Keskerakonna poolt 26 ja Reformierakonna poolt 25 protsenti valijatest, selgus ERR-i tellitud TNS Emori uuringust. Reformierakonna toe-

tus on kasvanud kahe ja sotside oma ühe protsendi võrra. Isamaa ja Res Publica Liidu toetus oli märtsis 15 protsenti, mis on kahe protsendipunkti võrra varasemast väiksem. **ERR**

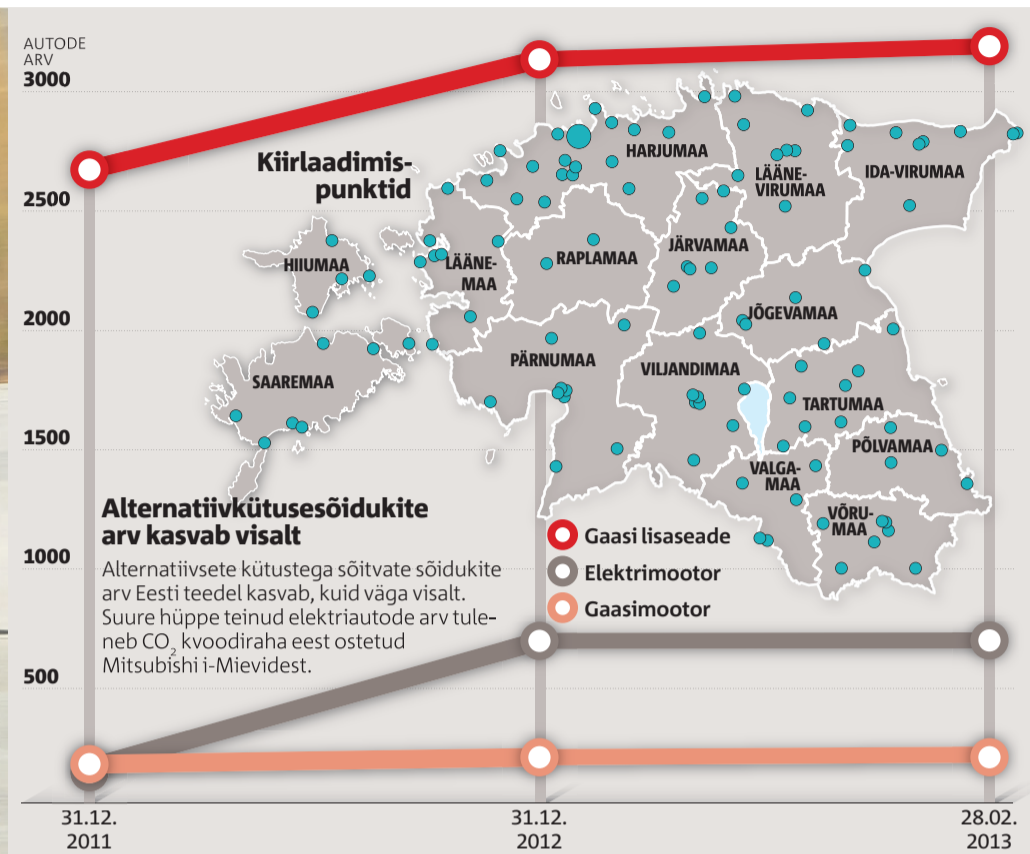
ROTT TEGI PAHANDUST

Pärnus pühapäeval 1403 majapidamist elektrita jätnud alajamapõlengu põhjustas rott, kes läks trafo peale jalgu soojendamaks. Alajama remont läheb maksma 10 000 eurot. **ERR**

KESKÜLA RÖÖVMÖRV

Endise tipppallur Kert Kesküla röövmörvas süüdi mõistetud noormeeste ja neidude karistused jäid jõusse, sest riigikohus ei võtnud nende kaitsjate kaebusi arutusele. **Delfi**

lid aja jooksul ei muutuks. Selles peitubki ettepaneku üks suuremaid probleeme: Euroopa Komisjon on jätnud endale n-õ tagaukse, mille kaudu ta saab standardeid suvalisel hetkel muuta. Kui seda võimalust millalgi kasutakse, siis tähendaks see Eestile, et pooleliolev või juba valmis tanklasüsteem tuleks ümber teha.

Kuigi Euroopa Komisjoni transpordivolinik Siim Kallas kinnitas, et kui juba ühtsed standardid kehtestatakse, jäävad need püsima väga pikaks ajaks, ei täpsustanud ta, kui pikaks. „Klausel on sisse jäetud paindlikkuse eesmärgil, tehnoloogia arenedes ja ka turu muutudes võib tekkida vajadus lisada uusi standardeid või olemasolevaid muuta,” tunnistas ta.

Euroopa võib näiteks gaasitankuri vooliku läbimõõdus küll kokku leppida, kuid Juhan Parts tuletas meelde, et maailm ei piirdu ainult Euroopaga, palju suuri autotootjaid ja turge asub ka väljaspool liitu. „Me ei ole suutnud mobiilide juhtmeotsigi standardiseerida, angloameerika maades on elektrivoolu pinged olnud juba sada aastat Euroopast erinev,” tõdes minister.

Standardite probleemi vältimisega on juba praegu hiljaks jäänud. Eesti elektri- ja gaasitankurite laadimisvõrk on arendatud jaapanlaste CHAdeMo kiir- ja laadimisvõrkudele, Euroopa Komisjon soovib ühe Euroopa näha kasutusel sakslaste alles prototüübi tasandil olevat Combo2 pistikut. Kuigi Euroopa autotootjate assotsiatsioon (AECA) on selle kasutamise kokku leppinud, ei ole sellega sobivaid autosid veel olemaski. Saksa suurtoot-

jad Audi ja BMW on lubanud neid valmistama hakata, kuid Eesti autosalongid ei saa olema esimesed, kuhu need sõidukid ostmiseks välja pannakse. CHAdeMoga sobivaid autosid veereb aga järjepanu välja mitme teise autotehase udest ja neid sõidab ka Eestis.

Määratult suurem mure on Prantsusmaaga, kus arendatakse hoopis oma tüüpi tavaladimisvõrkudega hiiglaslikku 400 000 laadijaga võrku. Suurriik ei taha Euroopa

nud direktiivi ettepanekusse ka vesinikkütuse, mille kasutuselevõtt on täna veel väga varajas arengufaasis,” tõi ta näite.

Tanklad avatuks 2020

Ehkki ka mitu EL-i liikmesriiki on kritiseerinud tähtaegu, mil tanklavõrk valmis peaks olema, näeb Euroopa Komisjon lindilõikamise ajana 2020. aasta lõppu. Siis peaks riikides olema näiteks nii palju gaasitanklaid, et nende vahemaa ei oleks pikem kui 150 km.

Elektri- ja gaasitanklaid peaks olema jõudsalt laienevad, Eestis näiteks 12 000 laadimisvõrkude punkti, neist 1000 avalikku (praegu olemas 163), Lätis 17 000, sealhulgas 2000 avalikku (praegu veel mitte ühtegi).

Siim Kallas rõhutas, et just selliste ühitumisprobleemide ärahoidmiseks ongi vaja võimalikult vara ühtsed standardid luua. „Võimalike takistuste vältimiseks on komisjon lis-

Praegusel kujul tähendaks direktiiv, et taristu tuleb välja ehitada riigi rahaga.

Komisjoni standardist midagi kuulda.

Siim Kallas rõhutas, et just selliste ühitumisprobleemide ärahoidmiseks ongi vaja võimalikult vara ühtsed standardid luua. „Võimalike takistuste vältimiseks on komisjon lis-

KOMMENTAAR

Idee on tegelikult hea

Artur Dianov

Reola Gaasi LNG-projektijuht

Meie silmis on direktiivi eelnõu loogiline initsiatiiv gaaside kui mootorikütuste kana ja muna probleemi (pole tanklaid, pole ka autosid, mis kasutavad gaase) lahendamise suunas. Kuigi plaan on ambitsioonikas ning on palju kitsaskohti, siis eelnõu on üks tõsisemaid reaalseid planeid ühtlustamaks LNG-d puudutavaid standardeid ja tehnikat. Riigisek-

tori poolt loodame näha kindlasti õigeaegset kaasamist.

Riskina võib siin ennekõike näha bürokraatlikke takistusi ja venimisi. Tehnoloogiliselt on lahendused olemas ja toimivad. Kõige tähtsam on asjaosaliste arusaamine, et tegu on positiivse initsiatiiviga. Kas ja kui palju erainvestorid tahavad või saavad tanklatesse panustada, sõltub suuresti riigi ja Euroopa Liidu konkreetsetest tulevatest sammudest mitte ainult paberil, vaid ka realsuses.

Tartust leiti haruldane keskaegne hauakast

Tartu toomkirikust leitud keskaegne hauakast kuulub ilmselt kirikuga seotud tähtsale isikule.

Kelli Seiton
 kelli.seiton@epl.ee

Tartu ülikooli arheoloogiakabineti juhataja Heiki Valk ütles, et möödunud nädalalõpul päevavalgele tulnud leid pole küll vanim, ent on kindlasti üks haruldasemaid Eestis. „Minu teada, sellisena ja niivõrd hästi säilinuna on see Eestis ainulaadne, mis välja on tulnud,” ütles ta. Just seetõttu, et see asub kiriku põranda all. Valgu sõnul taolisi terviklikult säilinud ja ühe konkreetse inimese jaoks mõeldud haudu siit varem avastatud pole.

Puhas juhus

Haruldase hauakasti leidmisel oli suur osa just heal õnnel, ütles Tartu ülikooli ajaloo muuseumi direktor Mariann Raisma. Nimelt hakati endise toomkiriku hoones ette valmistama kohta, kus eksponeerida varem, 2008. aastal leitud keskaegset hauakivi. „Selle käigus kaevates tulid välja tellised. Keskaegsed. Täna on tähtsaks arusaadav, et tegemist on hauakastiga,” ütles Raisma ja

Kiriku põranda alt pole Eestis selliseid hauakambreid varem välja tulnud.
 Foto: Hendrik Osula

lisis, et kuna toomkirikus on arheoloogilisi kaevamisi tehtud vähe, oli see, et just hauakasti juurest nüüd kaevama hakati, hea õnne küsimus.

Seda, kui vana haud täpselt on või kes sinna maetud oli, veel ei teata. Küll aga teadis Valk, et see on pärit keskajast ning pärineb ajast enne aastat 1558, mil toomkirikut rüüstasid venelased. Sellele viitavad kivide kuju ja suurus. Haua asukoht kiriku idapoolses otsas viitab ka sellele, et sinna on maetud mõni kirikuga seotud tähtis inimene, näiteks vaimulik või toomherra.

Kuigi kasti põhjani veel

jõutud pole ning ei teata, mis täpselt on seal sees, on kasti ümbert juba leitud haruldasi leide. Näiteks inimluud ja vanu münte. Kasti sisuni lähiajal aga veel ei jõuta, kuna enne on vaja lõpetada hauaplaadi eksponeerimiseks vajalikud tööd. „Tuleb vaadata, kas on võimalik tehniliselt ja rahaliselt eksponeerida. Kui võimalik, siis tegeleme sellega edasi, kui mitte, siis säilitatakse see maa sees,” ütles Raisma. Lähiajal loodetakse hauakast täies mahus välja kaevata.

Leitud hauakast on tellistest, umbes 80 cm lai ja kaks meetrit pikk. ●

President Ilvese sõnul ootab Eesti küüditamise pärast Venemaalt vabandamist

President sautsus Twitteris, et Eesti ootab Venemaalt endiselt märtsiküüditamise pärast vabandamist. „Täna 64 aastat tagasi kiskus NKVD üle 20 000 eestlaste oma kodudest ja küüditas nad loomavagunites Siberisse. Mitte keegi pole vabandanud,” kirjutas ta eile inglise keeles.

„Eesti ootab siiani vabandust neilt, kes muidu nõuavad Nõukogude Liidu õigusjärglaste staatust,” kirjutas Ilves kohe selle järel.

Tegemist pole esimese korraga, kui Eesti riigijuhid annavad märku, et Eesti ootab Venemaalt okupatsiooni ajal sooritatud kuritegude pärast vabandamist. Sellest soovist on varem rääkinud nii Ilves ise kui ka Ene Ergma ning Eesti eestikeelne avalikkus ootab seda varjamatult.

Ometi pole Eesti riik Venemaalt seni kuigi aktiivselt vabandamist nõudnud. Näiteks 2009. aastal võttis riigikogu vastu märtsiküüditamise mälestamise avalduse, milles toetatakse algatusi totalitarismi kuritegude uurimiseks ja teadvustamiseks Euroopas ja maailmas, aga Venemaalt vabanduse ootamisest pole sõnagi.

Välisministeerium vaikib

Jäi ebaselgeks, kas Ilves oli oma sautsus ka välisministeeriumiga kooskõlastanud või mitte. Välisministeeriumist polnud Eesti Päevalehe trükkimineku ajaks võimalik sellele küsimusele vastust saada.

Riigikogu väliskomisjoni esimees Marko Mihkelson teatas, et tema seisukoht selles küsimuses sai laiemalt kinni-

tatud juba 2005–2006 Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee resolutsiooni ettevalmistamisel ja vastuvõtmisel, millega kutsuti üles totalitaarsete kommunistlike režiimide kuritegudest rahvusvaheliselt hukka mõistma. „Kõik inimsusvastased kuriteod on aegumatud!” kinnitas Mihkelson. Praegu käivad konsultatsioonid Venemaaga, et liikuda edasi riikidevahelise piirilepingu sõlmimisega. Siiski ei usuta, et Ilvese avaldus mõjub piirilepingu sõlmimise võimalusele halvasti.

Riigikogu väliskomisjoni aseesimees Enn Eesmaa ütles, et Venemaalt Toomas Hendrik Ilvese sõnum sooja vastuvõtu ei saa, aga ta ei uskunud, et see võiks mõjutada piirilepingu sõlmimise läbirääkimisi. ● **Vahur Koorits**

Seadusrikkujad: ühes käes rooliratas, teises telefon

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@ep.l.ee

Algas lk 1

Mobiiltelefoniga roolis nähtud Keskerakondlasest riigikogu liige Mailis Reps lausus, et ei hääletanud ise uue liikluseaduse poolt just mitmete vaieldavate artiklite pärast. „Olen algusest peale arvamusel, et seadusesse kirjutatakse riigikogu poolt sisse mitmeid sätteid, mida reaalselt ei täideta, ning otsitakse võimalusi nendest mööda hiilimiseks. Samas on meil kohustus olla ka ühiskonnas veelgi tähelepanelikumad, sest seaduste tundmine on ju kohustus,” ütles ta.

Enda sõnul peab Reps, kui vähegi võimalik, auto kinni ja räägib jutu ära enne või pärast sõitu – seaduse, kuid peamiselt ikkagi turvalisuse tõttu. „Seega loodan, et pilt on tehtud seisvast või kohe seisma jäävast autost. Kuid tihti vastan telefonile ja siis palun andestust, et helistan hiljem tagasi,” lisas ta.

Korduv eksimused

Reformierakondlasest riigikogu liikme Andre Seppa tabas fotograaf kaks aastat tagasi roolist, mobiiltelefon pihus, telefoniekraani silmitsemas. Eelmisel nädalal jäi ta pildile, telefon kõrva ääres. Sepp ütles, et ei oska liikluseaduse ja helistamisekeelu teemat kiirelt kommenteerida. „Ma olen püüdnud küll mitte seaduse poole pealt, aga isenda huvides sellest kinni pidada,” lisas ta.

Sepp märkis, et *hands-free*-süsteem on tal autos olemas.

Küsimusele, kuidas siiski nii juhtus, et ta roolis olles telefoniga rääkis, ta ei vastanud. „Helistamist on palju, ei oska öelda,” sõnas ta.

Samuti autoroolis mobiiliga vahele jäänud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna aseesimees ja riigikogu liige Karel Rütüti leidis, et autoroolis mobiiltelefoni kasutamist keelav liikluseaduse punkt on mõistlik ja õige ning tege mist oli kahetsusväärse juhtumiga. „Üldiselt ma olen sellega nõus. See punkt on eeskätt sel-

Aeg-ajalt on tõesti tulnud ette olukordi, kus olen pidanud telefoni haarama.

leks kasulik, et eelkõige libedaga ei juhiks [telefon] autojuhi tähelepanu eemale,” lausus ta.

Fotograaf võis Rütüti sõnul tabada momendi, kui ta püüdis mobiiltelefoni ümber lülitada või oli *hands-free*-süsteem välja ununenud. „Eks ma püüan sellest punktist kinni pidada, kuigi aeg-ajalt on tõesti tulnud ette olukordi, kus ma olen pidanud telefoni haarama kas või selleks, et katkestada kõne või siis lülitada sisse *hands-free*-süsteem. Mina olen oma autosse selle süsteemi pannud ja mul on harjumuseks saanud, et kui ma autosse istun, siis ühendan telefoni *hands-free*’ga ära. Aga on tulnud ette momente, kus tõesti on see ununenud või jäänud sisse lülitamata,” rääkis ta. ●

VÄÄRTEGU JA KARISTUS

Tuhanded patustajad

Politsei tuvastas eelmisel aastal 2394 juhtumit, kui sõiduki juht tegeles roolis keelatud toimingutega. Politsei- ja piirivalveameti korrakaitsepolitseiosakonna komissari Riho Tānaku sõnul käivad selle alla nii kõrvalised kui ka häirivad tegevused ehk põhimõtteliselt kõik, mis ei ole seotud auto juhtimisega.

Piir on selge

Suurem osa neist juhtumitest on tema sõnul seotud just telefoni haaramisega. „Pärast seadusemuudatust 2011. aastal on see piir selgem ning politseil lihtsam rikkumisi tuvastada. Kui enne ei tohtinud mobiiltelefoniga roolis rääkida, siis uues liikluseaduses on konkreetselt öeldud, et seda ei tohi ka käes hoida. Nüüd jäävad ära õigustused, et sügasin telefoniga kõrva,” ütles Tānak.

Autoroolis mobiiltelefoniga rääkimise tuvastab politsei sarnaselt turvavöö kinnitamata

jätmisega. „Eemalt fikseeritakse teleskoobjektiiviga fotoaparaadiga, kas inimene hoiab mobiiltelefoni käes või teeb midagi muud. Üldjuhul on see fotomaterjaliga tuvastatav,” selgitas ta. „See on üks ohtlik asi. Inimene ei anna endale aru, et ta tegelikult telefoniga rääkides pöörab suurema osa tähelepanu jutule ja unustab ära selle, mis ümbruses toimub. Teadlased on tõestanud, et ka käed-vabad-süsteemiga rääkides kipub tähelepanu hajuma.”

Tānaku sõnul on autojuhtidel põhjendusi telefoniga rääkimiseks seinast sein, sagedasem on „tuli kõne, tahtsin korras vastata” või „unustasin *hands-free* ühendada”. Mobiiltelefoniga autoroolis politseile vahele jäädes võib oodata rahatrahvi kuni 200 eurot. Sama teo eest, kui sellega on tekitatud liiklusohu, võib ilma jääda kuni 400 eurost või kuni pooleks aastaks juhihoast.

Eesti Päevaleht tabas eelmisel nädalal taas riigikogulasi, mobiiltelefon käes, autot juhtimas.

-1- Mailis Reps -2- Andre Sepp -3- Karel Rütüti

Fotod: Ilmar Saabas

Nukuteater pole EAÜ-le esitanud korrektseid andmeid

Nukuteater saatis etenduskes kasutatud muusika kohta Eesti autorite ühingule (EAÜ) osalise info alles paari nädala eest ja finantsaruandeid pole tänini, teatas ühingu tegevdirektor Kalev Rattus vastuseks kultuuriministeriumi kantsleri Paavo Nõgene küsimusele.

Nukuteateris toimuva uurimist jätkav kultuuriministerium saatis seoses võimaliku autoritasude mittemaksmisega selleteemalised päringud reedel nii teatrile kui ka EAÜ-le. Kui kõrvutada Nukuteatri ja EAÜ vastuseid, on neis erinev info lavastuses „Väike nõid” kasutatud muusika kohta.

Nukuteater kinnitas kultuuriministeriumile, et aastatel 2010–2012 on EAÜ-st saadud kaks arvet ning etenduse „Otsast alates” eest tasuti 21. jaanuaril 2010 ja etenduse „Väike nõid” eest 16. veebruaril 2010.

EAÜ väitel on nad 2010–2012 saanud Nukuteatrit aruande ja tasu aga ainult ühes lavastuses kasutatud muusikateoste esitamise eest („Otsast alates”), mille kohta saatis Nukuteater informatsiooni nii kasutatud muusikateostest kui ka finantsaruande, kus oli märgitud, et selle lavastuse piletite müügist laekus 38 500 krooni.

Arvet ei saa esitada

Pärast seda polevat Nukuteater saatnud ühegi lavastuse kohta EAÜ-le ei repertuaariaruannet ega ka finantsaruannet. „EAÜ töötajate järelepärimistele, miks Nukuteater ei saada EAÜ-le enam ühegi lavastuse kohta repertuaari- ega finantsaruandeid, on Nukuteater teatanud, et nad on oma lavastustes kasutanud ainult muusikateosteid, mis on spetsiaalselt vastava lavastuse jaoks loodud,” ütles Rattus.

Kas see ka tegelikult nii on, ei oska Rattus öelda, sest ta pole enda sõnul näinud teoste loetelu, mis lavastustes on taustamuusikana kasutusel olnud. „Kahtlustan, et nii see päriselt siiski ei ole, aga vastupidist on ilma vastava informatsioonita raske väita,” märkis ta Nõgenele.

„Alles 12. märtsil saatis Nukuteater (nüüdne SA NUKU) EAÜ-le informatsiooni viies lavastuse kasutatud muusikateoste kohta. Lavastusteks on „Rapuntsel”, „Prügihunt ja superjanes”, „Kalle Blomkvist ja Rasmus”, „12 kinki jõuluvanale” ja „Karlsson katuselt”, kirjutas Rattus. „Finantsaruannet nende lavastuste kohta ei ole SA NUKU EAÜ-le siamaani esitanud, mistõttu ei ole EAÜ saanud esitada SA-le NUKU ka arvet nendes lavastustes kasutatud muusikateoste esitamise eest.” ● Kristi Helme

Eestlaste elatusallikate statistika kõneleb taas keskusest ja ääremaast

Eile avalikustas statistikaamet rahvaloenduse andmed tööhõive ja elatusallikate kohta. Maakondade seas eristuvad selgelt Tartu- ja Harjumaa, kus on rohkelt nii palgasaajaid kui ka lapsi. Seevastu Kagu- ja Kirde-Eestis on pilt pigem vastupidine.

2011. aasta rahvaloenduse andmed Eesti elanike elatusallikate ja tööhõive kohta rõhutavad taas keskuse ja perifeeria mõju Eesti elanikele, seda nii riigis tervikuna kui ka maakondades.

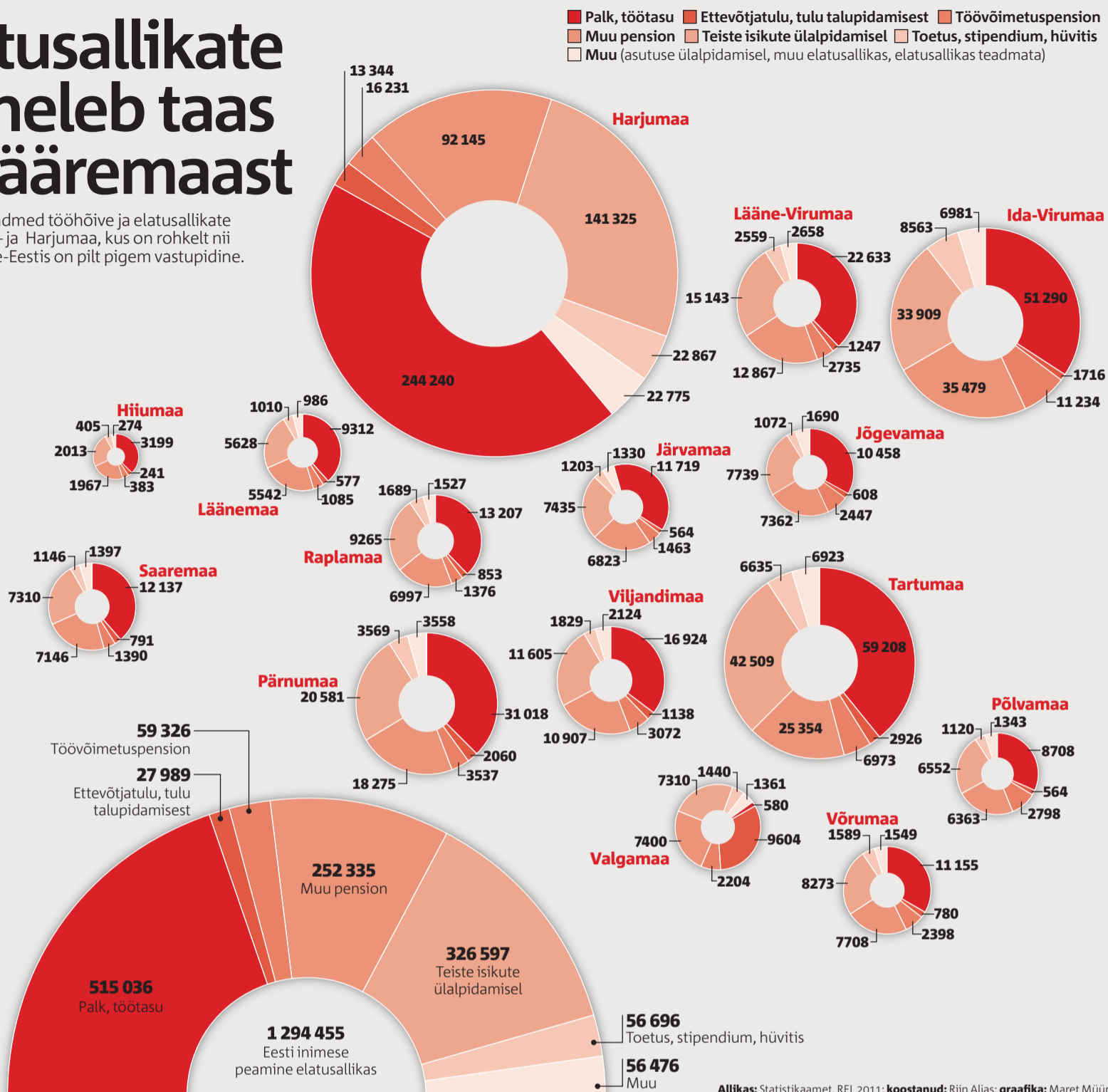
Selgelt eristuvad Harju- ja Tartumaa, kus on keskmisest enam nii tööl käivaid inimesi kui ka ülalpeetavaid, st lapsi ja tudengeid. Kirde või kagu poole liikudes asenduvad lapsed ja palgasaajad üha enam pensionäridega. Täpselt sama jääb silma maakondade puhul: mida kaugemal keskusest, seda vähem on seal nii palgateenijaid kui ka noori peresid.

Muutused kümne aasta jooksul

Kokku on Eestis tööga hõivatud 561 138 inimest. Ehkki 2000. aasta loendusega võrreldes on rahvaarv vähenenud, on töötavaid inimesi rohkem kui 16 000 võrra enam. Suurim osa (18%) töötab töötlevas tööstuses, sealjuures enim toiduainetööstuses.

Kümne aasta taguse ajaga võrreldes on veidi suurenenud ehituses ja hariduses töötavate inimeste osakaal. Töenäoliselt teenib arvestatav osa ehitajatest aga leiba Soomes, millele viitab ka tõsiasi, et suurim on ehitajate osakaal Kesk-Eestis ja Saaremaal. Eraldi tasub esile tuua ka haridusvaldkond, mis on oluline tööandja eriti maapiirkondades, aga ka vanemate inimeste hulgas: paljud haridustöötajad on üle 50-aastased, ent leidub neidki, kellel juba ka 75. sünnipäev seljataga.

Kõige levinumad ametid on Eestis poe müüja ja müügiesindaja – seda tööd teeb vastavalt 26 155 ja 16 236 inimest. Ametialarühmade lõikes on aga kõige rohkem, 18% tippspetsialiste (järgnevad keskastmespetsialistid ja tehnikud 15%-ga). Seejuures on tippspetsialistide seas naised kaks korda enam kui mehi, mehi leidub rohkem juhtide seas.

Kes tagab teie arvete laekumise mere tagant?

Vaadake, kui lihtne on makseriskide kindlustamine.
krediidikindlustus.ee

Muuseumide aarded on uurimata

Fotod: Vallo Kruuser

Varasalvedes olevad haruldased esemed jäävad tutvustamata, sest neid ei jõuta läbi töötada.

Kelli Seiton
kelli.seiton@ep.ee

Eesti Päevaleht kirjutas eile okupatsioonide muuseumis näitusel olevatest haruldastest kasetohukirjadest. Hoolimata sellest, et muuseumil on endalgi hoiul üle paarikümne kirja, saab näitusel uurida hoopis Läti tohukirjade jutustatud lugusid. Eesti oma haruldused jäävad tihti uurimata ja näitamata sellepärast, et mahukaid kogusid ei jõuta ressursipuuduse tõttu läbi töötada.

Kasetohukirjade kogusse kuulub näiteks Nõukogude vangilaagrist tulnud tindiga kirjutatud kiri palvega vangistatu süüdistus läbi vaadata. Uurimist ootavad ka kirjanik Rudolf Alleri ülestähendused, milles olid teoste ideed. Kokku on okupatsioonide muuseumis arvel ligi 40 000 eset.

Uurimiseks pole piisavalt töajõudu, nentis muuseumi direktor Kadri Viires. „Esemed on küll arvel, aga neid läbi

uurida ei jõua,” ütles ta. Kuna jõudu on vähe, valitakse uurimisobjektid selle järgi, mis teema parasjagu fookuses on. Ülejäänud jäävad ootama, millal teema fookusesse satub või juhuslikult esile kerkeb. Kõnealustele haruldastele tohukirjadele juhtis tähelepanu just lätlaste näitus. „Vaatasime siis enda kogudest, et meil on ka hea ports neid esemeid,” selgitas Viires.

Näitamiseks pole ruumi

Ka Eesti Rahva Muuseumi (ERM) teadur-kuraator Piret Ounapuu kinnitas, et esemetest, mida inimestele näidata, puudust pole. ERM-is on eksponeeritud vaid kaks protsenti kogust. „Ideid on rohkem kui töajõudu või ressursi. Eriti praegu on ressursi piiratud,” ütles Ounapuu. ERM-i kogudes peituvad esemed jäävad tema sõnul avalikkuse eest suuresti varjatuks just ruumipuudusel. Selle peaks lahendamaks uue maja, mida ootavad pikisilmi ka arheoloogid.

Tartu ülikooli arheoloogia kabineti juhataja Heiki Valk nimetas, et näiteks kohalikud aardeleidud ja nende laiema taust

on Eesti inimestele veel näitamata. Selleks pole ei raha ega ruumi, kuigi töajõudu uurimiseks jätkub. „Tartu ülikoolis [arheoloogia instituudis] pole varem nii tugevat põlvkonda olnud,” rõhutas Valk.

Kultuuriministeeriumi muuseuminõuniku Marju Reismaa sõnul on Eesti muuseumides kokku ligikaudu kaheksa miljonit ühikut, neist kaks

miljonit riigimuuseumides. „Et [eksponeeritud esemete] protsent on väike, on normaalne ka mujal maailmas,” ütles Reismaa. Tema sõnul on oluline see, et muuseumidel oleks ülevaade üksteise kogudest ja sellest, mis esemeid kuskilt täpselt leida võib. Selle jaoks on tööle pandud ka muuseumide infosüsteem, kus on praegu kirjas üle kahe miljoni eseme. ●

Eesti kogus on kasetohukirju, mis tulnud Nõukogude vangilaagrist või kannavad kirjanuslikke ideid.

Täna Delfis: President Ives ootab Venemaalt vabandust - millised on reaktsioonid?

Muuseumis ese ei hävine

Kuigi esemed ei pruugi jõuda muuseumi tagatubadest näitustele vaatamiseks, ei kao nad sealt kuhugi, kinnitas okupatsioonide muuseumi direktor Kadri Viires. Ta ütles, et kui ese juba muuseumi kogusse jõuab, ei maksa tema hävinemist kartada. Kasetohukirjadelegi läheneb ettevaatlikult kindad käes. Seda, et muuseum on eseme säilimiseks üks kindla-kohti, kinnitas ka arheoloog Heiki Valk. „Säilitada saame, aga hoidlad pole ekspositsiooniruumid.”

27. märts on PRIIUSE põlistumise PÄEV:

Eesti Päevalehes ERIKÜLJED!

Eesti Vabariigi ja Eesti Vabariigi põhjalikud võrdlused

Mart Laar: milline Eesti võinuks olla, kui...

Pildis: meie ehituskultuur enne ja nüüd

Ivan Orava tervitus põrgust

TALLINN

Mustamäe Linnaosa Valitsus

KUULUTAB VÄLJA

1. Linnaosa vanema 21.03.2013 määrusega nr 1-1/75 eelläbirääkimistega pakkumise linnarajatise kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks alates 01.06.2013 tähtajaga 3 (kolm) aastat alghinnaga 0,15 euro/m² kalendrikuus alljärgnevalele asukohtadele järgmistel tingimustel:

1.1. Kadaka tee 187 kinnistuga külgnev rajatis 713,0 m² funktsioon – parkimine.

1.2. Kadaka tee 187 C kinnistuga külgnev rajatis 645,0 m² funktsioon – parkimine.

2. Osavõtjatel esitada pakkumised hiljemalt 18.04.2013 kell 9.00 Mustamäe Linnaosa Valitsusele, A. H. Tammsaare tee 135, II korrus tuba 215

Täpsemad eelläbirääkimiste pakkumise tingimused on avaldatud Tallinna veebilehel http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated informatsioon telefonil 6457519.

Nõmme Linnaosa Valitsus

TEATAB

Nõmme linnaosa vanema 22. märtsi 2013 korralduse nr 90 punkti 3 alusel on Nõmme Linnaosa Valitsusel kavas anda kasutusse otsustuskorras tervikobjektina Tallinna linnale kuuluva ehitise pinna (edaspidi ka pind või pinnad) reklaami või teabe eksponeerimise eesmärgiks järgmistel tingimustel:

1. pindade asukoht-Vabaduse pst, Pärnu mnt, Nõmme keskus ja Männiku tee piirkond;

2. pinda iseloomustavad näitajad - tänavavalgustuse postid (76 tk);

3. ehitise valitseja - Tallinna Kommunaalamet;

4. lepingu tähtaeg - üks aasta lepingu sõlmimisest;

5. pinna kasutusotstarve - pinnad antakse kasutusse linna ühiskondlikuks objektiks olevate välireklaamkandjate (126 tk kuni 76 tänavavalgustuse postil), mille konstruktsioon võimaldab neid kasutada avalike prügiurnidena. Välireklaamkandja mõõdud ei tohi olla suuremad kui 510 mm x 735 mm, paksus 260 mm;

6. lisaks kohustub reklaami paigaldaja -paigutama pinnale vaid sellise välireklaamikandja, teabekandja või kinnise, mis vastab linnavalitsuse määrusega kehtestatud välireklaamikandjate paigutuse ja kujunduse põhimõtetele;

- tagama välireklaamikandja, teabekandja või kinnise ning välireklaami või teabe korrashoiu ja hoolduse;

- teostama prügiurnidest prügi äravedu vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui mitte harvemini kui kaks korda nädalas.

Käesoleva teate eesmärgiks on selgitada välja huvitatud isikute olemasolu või nende puudumine. Kõigil huvitatud isikutel võtta ühendust lisainformatsiooni saamiseks Vabaduse pst 77, Linnamajanduse osakond, telefon 6457309, e-post: lilli.sults@tallinnlv.ee.

PRIIUSE PÖLISTUMISE PÄEV

27. märtsil ületab Eesti oma aastail 1918–1940 püstitatud iseseisvusaja rekordi. Eesti Päevaleht vahendab kaheksal järjestikusel päeval tundeid, mis valitsesid esimeses vabariigis. Katkendeid valib ja kommenteerib Heiki Suurkask. 8. lugu

Tsensuuri tõttu sai ilmuda vaid teisel pool Soome lahte

Tõsine hoiatus riigivanemale Pätsile tema režiimi tagajärgedest. Nelja endise riigivanema allakirjutatud märgukiri

Nagu meie leht varem teatas, käis kolm Eesti endist riigivanemat, nimelt Jaan Tõnisson, Ants Piip ja Juhan Kukk, riigivanem Pätsi juures, kõneldes temaga umbes pool tundi lähenevatest Rahvuskogu valimistest ja jättes talle ühise märgukirja, millele peale nende oli alla kirjutanud ka endine riigivanem Jaan Teemant, kes aga ei saanud kaasas olla.

„Helsingin Sanomatel” on nüüd võimalus avaldada täielikuna see märgukiri, mis on tõesti tõsine üleskutse riigivanemale Pätsile maal normaalse te olukordade taastamiseks, märgukirja tekst on järgmine:

„Teie olete kutsunud Eesti rahva valima rahvuskogu, mille ülesandeks on koostada meie maale Põhiseadus. Samuti olete teatanud, et Teie endale 12. märtsil (1934) võetud hooldamisülesandeid ei või pidada lõpetatuks enne, kui tegevusse on astunud uue Põhiseaduse alusel loodud valitsus.

Ka meie, endised riigivanemad, tunneme vastutust meie maa ja rahva saatuse suhtes. Seepärast peame meie oma kohustuseks sel tähtsal momendil pöörduda teie poole mõningate mõtetega, mis meie parima arusaamise järele on olulised riigi uuendamise edukusele...

Ei ole kahtlust selles, et Eesti rahva rippumata säilitamise ja tema ühiskondliku korra arendamise tähtsamaks eelduseks on õiguslik kord... Kuid meie peame kahetsedes konstateerima, et praegune ajajärk ei ole tarvilisel määral tugevdanud õiguse ja seaduslikkuse mõisteid, vaid õiguslik kord on pigemini pidanud kannatama, kuna see on osutunud pääsmatult puudulikuks.

Meie ei ole mitte ainult juba kolm aastat olnud ilma sõna, koos-

oleku- ja ühinemisvabaduseta, mis on õiguslikule riigile eriti tähtsad ja rahva poliitilisele kasvatusel vajalikud, et rahva tahet siduda riigi saatusega, vaid puudub ka tunne sellest, et asi paraneks lähemas tulevikus...

Ülikooli ja üliõpilaskonda puutuvad valitsuse sammud on esile kutsunud ärevuse ka akadeemilises noorsoos, mis on suureks kahjuks kogu maale. Erutust tööliste seas on tekitanud ametiühingute normaalse tegevuse sulgemine ja ühingute asendamine valitsuse poolt määratud organitega, mis nagu ajalugu näitab, ei ole iial annud häid tulemusi, vaid on surunud tööliikumise pöranda alla ja muutnud selle käredeamaks...

Meie olime arvamusel, et ainult õigusliku korra ja valimiste tõelise vabaduse varal saab Rahvuskogu omama küllaldast autoriteeti ja tema tegevus olema kasulik ja kestev, mida meie maa ja rahvas nii tungivalt vajavad. Ilma nendeta Rahvuskogu valimistel ei oleks muud tulemust kui et nad vaid pikendaksid ülemineku ajajärku, mis muudaks Eesti riigi ääretute üllatuste maaks, kus rahu, korda ja heaoluarengut vaevalt võiks teostada... (Helsingin Sanomat 5.11.1936, katkendite tekst võetud William Tomingase raamatust „Vaikiv ajastu Eestis”)

Kommentaar: ajakirjanduse celsensuur oli teinud võimatuks selle märgukirja avaldamise Eestis, seega ilmutati ta teisel poolel lahte. 1937. aastal kokku astunud Pätsile lojaalne Rahvuskogu (mille valimisi opositsioon boikoteeris) võttis 28. juulil 1937 vastu uue põhiseaduse, mis muutis riigikogu edaspidi kahekojaliseks, kehtestas presidendi ametikoha, ja kaotas kodanikualgatuse seaduste tegemisel.

Vabariigi president Konstantin Päts astus pidulikult ametisse

Kell 5.25 min. p.l. kõlasid püha-päeval üle maa tervituspaugud Vabariigi Presidendi auks. Kogu maa oli rõõmsalt lipuehtes. Rahva austusavaldused Vabariigi Presidendi ta pidulikul sõidul Toompealt Kadrioru lossi.

Wabariigi presidendiks suure hääleteenamusega walitud senine Riigihoidja Konstantin Päts andis püha-päeval kell 5.25 min.p.l. Wabariigi Presidendi ametisse astumise puhul Riigikogu piduliku üldkoosoleku ees Eesti rahvale pühliku töötuse...

Täna ilmunud „Riigi Teatajas” on avaldatud järgmise pealkirja all ja järgmise sisuga kuulutus: „Walimiste peakomitee otsus 24. aprillist 1938 Riigihoidja Konstantin Pätsi Wabariigi Presidendi walituks tunnustamise kohta. Eesti Wabariigi Põhiseaduse §40 alusel seavad kandidaate Wabariigi Presidendi kohale Riigivolikogu, Riiginõukogu ja omavalits. esinduskogude poolt walitud esindajate kogu. Kõik need asutised seadsid Wabariigi Presidendi ainsaks kandidaadiks oma koosolekuil 23. aprillil 1938. a härra Riigihoidja Konstantin Pätsi... (Uus Eesti, 25.04.1938)

Kommentaar: 1938. aastal walitud riigivolikogus oli Pätsi-meelsel Põhiseaduse Elluviimise Rahvarindel 64 kohta opositsiooni 16 vastu, riiginõukogu ja omavalitsused olid aga juba tugevalt Pätsi kontrolli all. Riigivolikogus üritas temaga konkureerida vaid Jaan Tõnisson, aga mõistagi suurema eduta.

Konstantin Päts kõneleb Eesti Vabariigi 20. aastapäeval 1938.

Ajaleht „Waba Maa” ilmumine pandi seisma

Ajakirjandus ei või kahjustada Eesti riigi välissuhteid

Sisekaitse ülema otsusega 4. märtsist s.a. on pandud seisma ajaleht Waba Maa ilmumine. Otsuses öeldakse järgmist: „4. märtsil 1938. a. waadanud läbi ajaleht „Waba Maa” asjas toimetatud juurd-luse ja wõtnud arwesse, et ajalehes „Waba Maa” on korduvalt avaldatud pilkelisi kujutusi ja kirjutusi Eestile sõbralike välisriikide riigipeade ja teiste juhtiwate riigitegelaste kohta, mis on kahjustanud Eesti wabariigi suhteid välisriikidega, ning silmas pidades, et käesolew poliitiliselt pingeline ajajärk nõuab ajakirjanduselt enam kui kunagi warem riikide wahelist sõprust ja koostööd edendawat suhtumist välis-

poliitilisis awalduis, ..., leian, et eeltähendatud tegewusega on „Waba Maa” kahjustanud Eesti Wabariigi välispoliitilisi huwisid, misparast otsustasin ajaleht „Waba Maa” ilmumine panna seisma. (Päewaleht 5.03.1938)

Kommentaar: „Eestile sõbralik välisriik” oli NSV Liit ja „halvustatud” riigipea oli ilmselgelt Jossif Stalin, kes just sel ajal lasi oma vaenlasi (Nikolai Buhharinit, Aleksei Rökovit jt, sh ka NKVD eelmist ülema Genrihh Jagodat) „atendaadi” pärast näidisprotsessil surma mõista. Waba Maa kirjutistest kajas läbi uskmatu Stalini plaanide suhtes.

Pinevail päevil Roomast Tallinna

„Päewalehe” toimetaja reisirühma liikmeid

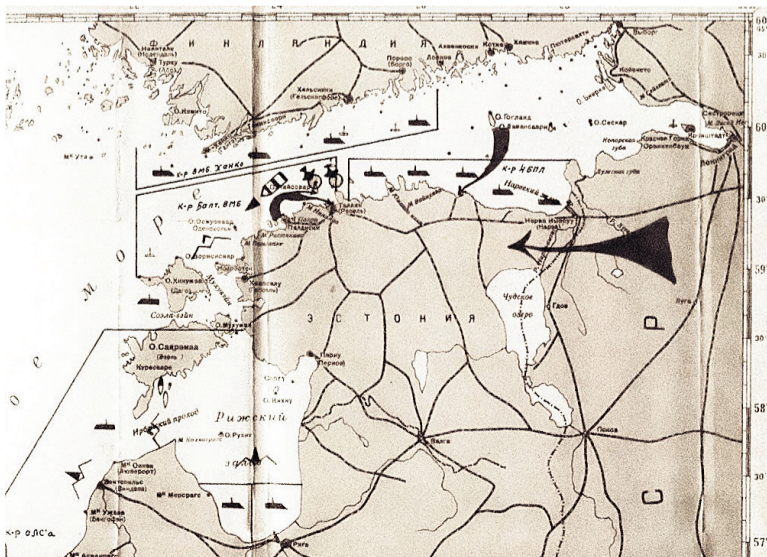
„Päewalehe” toimetaja O. Mänd sõitis augusti esimesel poolel huvireisile Itaaliasse. Viimasel nädalal tekkinud pinev olukord sundis aga huvireisijat oma matka enne ettenähtud lõppu katkestama, et tagasisõidul

mitte sattuda halbade üllatuste ette. Toimetaja sõitis Roomast Berliini ja Poola koridori kaudu Tallinna väga pinevail päevil, millal pessimistid juba plahvatust ennustasid.

Kuigi mitmesuguste sekkuduste ja keerdkäikudega jõuti siiski õnnelikult läbi ka kõige „küsitavamast” punktist – Poola koridorist.

... Mida enam ida, s.o. koridori poole, seda tihedamaks muutub vahipostide arv, seda suuremaarvuliseks muutuvad sildade vahetkonnad, seda sagedamini silmame õhutorje kuulipildujaid. Ja siis varsti, koridori läheduses, on kuulipildujad põldudel – kaevikus, soomusautosid teedel ja kaugemal liigub motoriseeritud üksusi... ja umbes iga kümne minuti järel tuleb koridori poolt vastu tühi rong koos tühjade kaubavagunite ja platvormidega... (Päewaleht 31.08.1939)

Kommentaar: see artikliseeria läheb ilmselgelt Eesti rindeajakirjanduse ajalukku, ajakirjanik Oskar Mänd nägi algavat Teist maailmasõda juba mõni päev ette.

Nõukogude laevastiku plaan Eesti blokeerimiseks 1940. aastal

Täiendav lepe Nõuk. Liiduga vägede paigutamise asjus

Vabariigi president võttis vastu vab. valitsuse lahkumise teadaande. Kujundatakse uut valitsust.

Nõukogude Liidu valitsus esitas püha-päeval Eesti valitsusele nõudmisi, millede sihiks on Eesti ja Nõukogude Liidu vahelise vastastikuse abistamise pakti täitmise kindlustamine. Eesti valitsus vabariigi presidendi eesistumisel võttis esitatud nõudmised vastu ja teatas sellest Nõukogude Liidu valitsusele...

Vabariigi valitsus on kindel, et kõik kodanikud suhtuvad Nõukogude Liidu vägede tulekusse

uutesse asupaikadesse tavalise vastutulelikkuse ja rahuga. (Pärnu Päevaleht, 18.06.1940)

Kommentaar: tsensuur ja „hääletu alistumine” ei võimaldanud avalikult ette näha järgmisi sündmusi 1940. aastal. Ometi olid ajakirjanikud ühed esimesed, keda punavõim vangistama hakkas. President Päts ise jäi pantvangi uute võimude kätte, kes ta ametikoha likvideerisid ja 30. juulil 1940 vangistasid. Alanud oli Nõukogude Liidu okupatsioon Eestis.

ASSADIT VÕIDI TULISTADA?

Internetti ilmusid kuuldused, et Süüria presidendi Bashar al-Assadi iraanlasest ihukaitsja tulistas teda laupäeval ja et ta võib olla haavatud või surnud. Kuuldused lükati ümber. ERR

BEREZOVSKI KÕRVALT OLEVAT LEITUD TUNDMATU SALL

Inglismaal eksilis surnud Vene oligarhi Boris Berezovski sõbra Nikolai Gluškovi sõnul leiti Berezovski surnukeha kõrvalt tundmatu sall. Gluškovi sõnul oli ta ennast ise kägistanud või tegi

seada keegi teine. Enesetappu peab ta siiski ebatõenäoliseks. Berezovski eksabikaasa Galina Berezovskaja on samal arvamusel. Briti võimud ei ole salli versiooni kommenteerinud. Delfi

HIINA JÕES ULPIS TUHAT SURNUD PARTI

Edela-Hiina Sichuani provintsis on jõest välja toodud vähemalt tuhat surnud parti, teatas riiklik uudisteagentuur Xinhua. Lindude surma põhjust pole avaldatud. Kuu alguses leiti peamisest

Shanghaid läbivast jõest, kust võetakse ligi neljandik linna joogiveest, üle 10 000 surnud sea ja mujalt Hiinast veel üle 5000 seakorjuse. Nende päritolu on teadmata. Delfi

Islami usku Saksa kristlik demokraat? See on lihtne!

Intervjuu

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Maroko päritolu noor Saksa poliitikastaar nendib, et immigratsioonita poleks Saksamaa nii edukas.

Younes Ouaquasse on saanud Saksamaa valitseva erakonna ehk Angela Merkeli juhitud kristlike demokraatide noorteühenduse esimeheks ja kuulub juba 24-aastasena partei üleriigilisse juhatusse. Eelmise nädala lõpus Eestis käies andis ta kiire usutluse, milles soovitas Eestilgi olla teistest riikidest pärit inimestele avatud. Kuid immigrandid on kohustatud kohalikke kombeid austama. **●●Kuidas juhtus, et olete Maroko juurtega tõsine muslim ja samal ajal Saksa kristlike demokraatide seas kõrges ametis?** Sellele on lihtne vastata. Maa-

ilmas on kolm suurt religiooni: judaism, kristlus ja islam. Ja paljugi sellest, mis seisab piiblis, leidub ka koraanis. Mulle kui muslimile on oluline osaleda poliitikas, mis on rajatud religiooni vundamendile. Millesegi uskumine on ju hea kompass. Kristlike demokraatidena teame, mis on hea, mis viib edasi, mis tagasi. Väärtused on minu jaoks olulised.

●●Kui Eestis mõeldakse Saksamaale ja immigratsioonile, siis on inimeste suhtumine ikka natuke umbusklik. Küsitakse, kas integratsioon on seal ikka toimunud. Kasvõi seepärast, et Eurovisionil häälatab Saksamaa ju kindlalt Türgi poolt. Kas saate seletada, mis seis Saksamaal immigrantide integreerimisega on?

Immigratsiooni küsimus? Saksamaa elab ju ka inimeste toel, kes tulevad sinna teistest riikidest. Vajame teistest riikidest pärit inimesi, et võimaldada endale väga head majandusüsteemi. Meie kui kristlike demokraatide jaoks on väga

KES TA ON?

Younes Ouaquasse

Sündinud 8. novembril 1988 Saksamaal Mannheimis

2008–2010 oli Saksamaa õpilasliidu (CDU ja CSU õpilasliitude lähedalseisev organisatsioon) esimees

Alates jaanuarist 2012 Thüringeni liidumaa CDU ja CSU üliõpilasliidu (RCDS) esimees
2012 valiti CDU juhatusse
Õpib Jenas Ernst-Abbe kõrgkoolis ärijuhtimist

Younes Ouaquasse arvab, et Eesti võidaks sellest, kui teistest maadest pärit inimesed tootsid siia oma kogemused.

Foto: Tiit Baat

oluline, et inimesed, kes Saksamaale tulevad ja tahavad seal elada, aktsepteeriks selle maa kultuuri ja reegleid.

●●Seega peavad sisserändajad teie arvates kindlasti Saksamaa reeglid ja väärtused üle võtma?

See on nagu jalgpall. Kui ma tahan mängida tennist, siis ei saa ma minna jalgpalliväljakule ja öelda seal, et teeme täna algust tennisega.

●●Kui uskuda Saksa ja Euroopa meediat, siis on Euroopa võlakriisi tekitanud uue olukorra. Nüüd tullakse Saksamaale tööd otsima hädas olevatest EL-i riikidest – Hispaaniast, Portugalist. Kas see uus laine erineb kuidagi eelmisest, väljastpoolt Euroopat tulnud rändelainetest?

Oli aeg, kui mõtlesin – ja mõlen praegu ka natuke niimoodi –, et kristlikest maadest tulevad inimesed integreeruvad ehk natuke kiiremini kui mitte-kristlikest riikidest tulejad. Kui näete itaallasi, venelasi, prantslasi, siis kogete, et nad räägivad paremat saksa keelt kui näiteks Türgist või Aafrikast pärit inimesed.

Kuid peab ka rõhutama, et Saksamaal elavad türklased pole enamasti pärit Türgi linnadest, vaid on tulnud pigem küladest. Ses suhtes on mulle öeldud, et nad poleks integ-

reerunud ka Istanbulis ega Ankaras.

●●Mainisite, kui tähtis on keeleoskus. Kas ma saan teist õigesti aru, et kohaliku keele äraõppimine on sisserännanute integreerumiseks väga tähtis?

Keel on üks, aga mitte peamine võti. Jah, keelt on oluline mõista. Kuid oluline on ka võimalus edendada oma kultuuri ja rääkida oma keelt. Oluline on seegi, et tead, kust oled pärit, ja tunnud oma kultuuri.

●●Te olete pärit Marokost. Põhja-Aafrikas toimunud nn araabia kevad on muutnud nii mõnegi riigi, näiteks Liibüa või Süüria väga ohtlikuks. Kas teie arvates

inimesi, kel pole võimalik elada nii, nagu elame meie Euroopas.

●●Miks ma seda küsin? Eestis on põgenike küsimus väga vastuoluline, siinsed võimud panevad varjupaiga küsijad kinni väiksesse majja kaugel keset metsa, kus neil pole lootustki ühiskonda integreeruda.

Minu arvates pole see õige tee. Isiklikult arvan, et see on vale tee. Arvan, et Eesti võidaks sellest, kui teistest maadest pärit inimesed tootsid siia oma kogemused. Praeguses maailmas on väga oluline mitte üksnes mõelda globaalselt, vaid ka elada globaalselt.

●●Sügisel tulevad Saksamaal parlamendivalimised. Kas kampaanias on ka küsimusi, mida teie arvates tuleb immigratsiooni puhul käsitleda? Kuigi olen kõigest 24-aastane, olen poliitiliselt väga

aktiivne, ka muudes küsimustes. Eks kõik ole natuke seotud integratsiooniga. Näiteks räägin ma oma erakonnale, et oleme teinud viimastel aastatel turundusvigu. Kui võtame Saksamaa türklased või araablased, siis nad kalduvad toetama sotsiaaldemokraate ja mitte kristlike demokraate. Samal ajal kui küsikime Saksa türklaste käest, kas nad kodus hää-

letaksid konservatiivide või sotsiaaldemokraatide poolt, siis ma arvan, et 65% eelistaks konservatiive. Aga miks nad ei hääleta Saksamaal konservatiivide poolt? Minu arvates peame rohkem selgitama, et oleme väga hea erakond, kel on Angela Merkeli näol suurepärase tööd tegev kantsler.

Üldiselt usun, et valimiste peateema on Euroopa ja Euroopa Liit. Angela Merkel on populaarne ja inimesed usaldavad teda. Ta on teinud õigeid asju. Aga samuti räägime rahvastikuküsimustest: kuidas see mõjutab majandust pikemas perspektiivis – 2020. või 2025. aastani. Peale selle on väga oluliseks tõusnud haridussüsteemi küsimus.

●●Mis teid Eestis üllatas? Kahe päevaga on väga raske maast terviklikku ülevaadet saada. Aga ma ei näinud üksnes Tallinna – Eesti on ju suurem kui pealinn –, vaid käisin ka Narvas. Nägin pealehakkamist täis inimesi. Peale selle on teil siin väga head toidud.

●●Eesti toidud? Eesti köök on ju täis asju, mida muslimid ei tohi süüa. Isegi taimetoitlastel on siin üsna raske hakkama saada. Narvas söin näiteks kohalikku kala. Tallinnas meeldisid mulle pakutud leivad-saiad. Ootan põnevusega, et saaksin siin veel proovida midagi magusat! ●

Peoleht

Ilmub homme Eesti Päevalehe vahel! ●●● Eesti Päevaleht

- Õige lipsuvalik teeb mehest härrasmehe
- Taimetoidud peolaual
- Vallaliste õhtu ärgu valmistagu piinlikkust
- Arendavad sünnipäevad
- Pidulik jumestus: klassika ei eksi kunagi

AMETIÜHINGUD SELJATASID VEEL ÜHE RIIGIFIRMA

Raudteelaste ametiühing ja AS EVR Cargo allkirjastasid eile kollektiivlepingu, millega lepitati kokku tagasiulatav töötasu tõus alates 1. märtsist. Alles märtsi alguses sõlmisid Eesti Energia

Narva Elektri jaamad ning kaevurite ja energeetikute sõltumatu ametiühing samuti tagasiulatavalt kollektiivlepingu, mis tõstis töötasu keskmiselt üheksa protsenti. **EPL**

RIKKUMISTE LAVIIN

Tööinspeksioon tuvastas 174 ettevõttes 661 rikkumist. Enim rikuti töövahendi kasutamise nõudeid, keelustati 45 ohtliku töövahendi kasutamist ja peatati ühe ohtliku töö tegemine. **EPL**

ELEKTRIEKSPORT KASVAS HOOGSALT

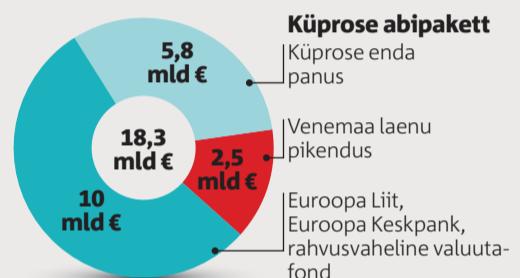
Eestis toodetud elektrienergia eksport ulatus jaanuaris 593 gigavatt-tunnini, olles kasvunud aastaga 88%. Import suurenas 24% 263 gigavatt-tunnini. Eleringi teatel moodus-

tas elektrikaubanduse koguekspordist eksport Leetu 47%, Läti 43% ja Soome 10%. Kogumoodustas import Soomest 44%, Lätist 37% ja Leedust 19%. **Delfi**

Laupäeval kui toimus jalgpalli MM-i valikmäng Küprose ja Šveitsi vahel, tulid fännid väljakule Küprose finantskriisi teemaliste plakatitega.

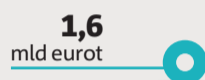
Väike Küpros vajab suurt abi

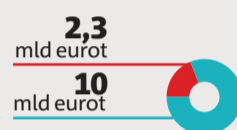
Sisemajanduse kogutoodang

Riigivõlg

Hoiused pankades

Pangandussektori suhe SKT-sse

Abiraha saamiseks nimetas Küpros hoiustelt võetava maksu lõivuks

Eesti-suuruse majandusega Küpros jagab probleemse panga Läti kombel kaheks.

Harry Tuul
harry.tuul@ep.ee

Vastavalt euroala rahandusministrite, rahvusvahelise valuutafondi, Euroopa Komisjoni

ja Euroopa Keskpanka sõlmitud kokkuleppele restructureeritakse Küprose pangad. See tähendab muuseas, et näiteks Küprose suuruselt teine pank Laiki jagatakse sarnaselt Läti Parexi panga päästmisega kaheks: „heaks“ ja „halvaks“.

Alla 100 000-eurosed hoiused, mis on garanteeritud, viiakse üle riigi suurimasse, Küprose Panka, mis samuti

restructureeritakse, vahendas BBC. Üle 100 000-eurostele hoiustele kehtestatakse sisuliselt nn lõiv, mille suurus võib eriti hinnangul jääda 20–40% vahele. Nii viisi loodab Küprose valitsus koguda 4,2 miljardit eurot.

„Eilseni valitses arusaam, et hoiused on kõige stabiilsem rahastamisallikas pankade jaoks. Edaspidi võib aga

hoiuste liikumine riikides, kus on märke pangandussektori süsteemisest kriisist, oluliselt aktiivsemaks muutuda,” kommenteeris Swedbanki privaatpanganduse investeerimiskeskuse juhataja Kristjan Tamla.

Balti riikidel pole vaja karta

„Teravamalt saab see ilmselt puudutama riike, kus pangandussektori osakaal võr-

reldes majandusega on keskmisest suurem,” ütles Tamla. Sellised on näiteks väikeriigid Luksemburg ja Malta, aga ka Taani ja Prantsusmaa. Seevastu kolm Balti riiki on Tamla hinnangul Eestis tegutsevad Skandinaavia pangad hästi kapitaliseeritud ja Skandinaavia on üks tugevama majandusega regioone. **•**

Eestlased on hakanud taas julgelt laenu võtma ja liisima

Eile avaldatud statistikast selgub, et eestimaalased laenavad ja liisivad üha aktiivsemalt. Eesti Pank teatas, et eluasemelaenu võeti veebruaris ligi 20% rohkem kui aasta tagasi. Tõsi, uute laenu võetavate kiirest kasvust hoolimata oli eluasemelaenu portfelli aastakasv veebruaris veel endiselt negatiivne. „Eluasemeturu aktiivsuse jätkudes on aga tõenäoline, et eluasemelaenu maht pöördub lähikuudel pärast neli aastat kestnud langust taas püsivamale tõusule,” ütles Eesti Panga finantsstabiilsuse osakonna juhataja asetäitja Jana Kask.

Ettevõtte võtsid veebruaris

uus laenu ja liisinguid 8% rohkem kui mullu samal ajal. „Pärast eelmisel kuul sõlmitud ühekordseid suuri tehinguid väljastati veebruaris laenu võetavate monevõrra mõõdukamalt. Ligi kolmandiku pikaajalistest laenuvahenditest võtsid kinnisvara ettevõtted,” selgitas Kask.

Kasv oli EL-i suurim

Ühtlasi teatas Eesti liisingühingute liit, et Eesti liisinguturu 28% kasv 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga oli Euroopa Liidu suurim. Mahuliselt suurenes Eesti uusmüük 745 miljonit eurot 950 miljonit euroni. Eestile järgnesid kasvutempolt Läti 15%

Jana Kask ennustab tõusu.

ja Leedu 14%-ga. Samal ajal kahanes Euroopa liisinguturu uusmüük Euroopa Liidu liikmesriikide liisinguühinguid siduva organisatsiooni Leaseurope andmeil 3%. **• EPL**

NATO transiit toob Balti riikidesse lisaraha

Eelmisel aastal viidi Läti kaudu Afganistani ligi 20 000 NATO-ga seotud konteinerit, mis tõi lõunanaabri majandusele kaheksa miljonit eurot lisatulu. See selgus Läti peaministri Valdis Dombrovskise ettekandest, mille ta esitab tuleval neljapäeval Läti parlamendis. Dombrovskise hinnangul toob Läti liikmelisus NATO-s ja organisatsiooni operatsioonid Afganistanis ka kasu Läti majandusele, vahendas Läti Delfi.

Sarnaselt Eestile sai transiit läbi Läti Afganistanis olevate lääneliitlaste väeüksuste Venemaa kaudu varustamine alguse 2009. aastal, kui Pakistan sulges NATO-le oma kauba-

teed. Alates 2012. aasta maist liiguvad veosed ka Afganistanist tagasi, sest liitlasriigid valmistuvad oma vägesid sellest rahutust piirkonnast välja tooma.

Jaanuaris kirjutas Eesti Päevaleht NATO vedude majandusmõjust Eestile. Nimelt töötles transiidirimees Anatoli Kanajevile kuuluva transiidikeskuse Muuga konteineriterminal 2012. aastal hinnanguliselt ligi 6000 NATO konteinerit. Tulu, mida Eesti ärimees peamiselt toidukaupade Venemaa kaudu Afganistani Hairatoni linna vedamiselt teenis, võis ettevõtte varasemate majandustulemuste järgi olla üle 500 000 euro. **• EPL**

Heido Vitsur: raha tulek Eestisse on liialt kaldu

Eesti Päevaleht kirjutas eile, et Eestisse tulevate välisinvesteeringute maht on aastaga langenud pea kaks korda, 600 miljonilt eurot 320 miljonile eurole, kuigi arvuliselt kasvab investeeringute projektide hulk 50-lt 65-le. EAS-i põhjendust, et trend on normaalne, sest meile tuleb juurde aina enam vähese investeeringu mahtu IT-firmasid, ei ole aga LHV majandusanalüütiku Heido Vitsuri hinnangul õige.

„Ei ole kahtlust, et IT-sektor on Eesti majanduse lipulaevaks, sisuliselt ainukeseks sektoriks, mille kaudu Eestit maailmamajanduses laiemalt tuntakse. Paraku tundub mulle, et me ei hinda selle sektori hetkevõimalusi ja tähendust päris adekvaatselt,” selgitas Vitsur. „Probleemiks ei ole siin mitte niivõrd see, et IT-sektori osa on meie majanduses üpris väike. Probleem on hoopis selles, et meil pole IT-sektori tormiliseks arenguks kuigi häid eeldusi.”

Pole populaarsed

Vitsuri hinnangul pole reaaltadused, sealhulgas matemaatika juba aastakümneid olnud Eesti õpilaste hulgas kuigi populaarsed, mistõttu palju uut tööjõudu pole ülikoolidest ja kolledžitest juurde tulemas. Eriti kui arvestada, et eelolevatel aastatel hakkab spetsialistide arvule järjest enam mõju avaldama üheksakümnendate aastate väike sündide arv. „Seega saaks Eesti IT-sektor kohe praegu kiiresti kasvama hakata üksnes siis, kui ta saaks hakata mingil moel kasutama välistööjõudu, mis pole eriti reaalne. Lõpuks peame arvestama ka seda, et tugeva ja senisest olulisest suurema IT-sektori ülesehitamine on Eesti jaoks väga tähtis, võib-olla isegi kriitiliselt tähtis, aga see ei saa kuidagi olla enamiku meie majandusprobleemide lahendus.” **• Ann-Mari Nergi**

Heido Vitsur

ARENGUKA VADEST

Nimetage mulle asutus, kus arengukava kirjutatakse terve aasta. Pole ju arengukava midagi muud kui uue ajastu vaht, mis peab igas asutuses küll olema, kuid mida keegi ei loe ega hakkagi lugema. Me võime ju arengukavasse pudrumägesid kirjutada, kui aga minister otsustab meie kooli likvideerida, siis ta teeb seda. ÕPETAJA-KOOLIJUHT LAURI LEESI (ÕPETAJATE LEHT)

HALDUSREFORMIST

Šveitsis on kantonitel palju iseseisvust, eri kantonite inimesed elavad justkui miniriikides. Kuid riigist lahkudes on nad kõik eeskätt šveitslased, sest kõigil neil saksa, prantsuse, itaalia ja retoromaani keelt kõnelevatel inimestel on võimalus korraldada elu oma haldusterritooriumil iseseisvalt. Mille poolest on Ida-Viru maakond halvem kui mõni Šveitsi kanton? NIKOLAI PAVLENKO (PÕHIARANNIK)

ETTEVÕTETE TULUMAKSU KÄRBE SOOMES

Peaminister Katainen teeb panuse maksukärpe [24,5%-lt 20%-le] dünaamilisele mõjule. Kuid see ei tule automaatselt. Ettevõtjatel on nüüd reaalne võimalus ennast tõestada ning soomlastel on õigus oodata investeringuid ja töökohtade loomist. MAASEUDUN TULEVAISUUS

USURINGKONNAD kutsugu homoteemal kokku komisjon

Võib-olla on siiski rääkimisest kasu

Toomas Jürgenstein

Hugo Treffneri gümnaasiumi religiooniõpetaja

U sulise põhjaga vastuolud võivad olla pikaajalised. Olen oma tundides aeg-ajalt näiteks toonud katoliku ja õigeusu kiriku lõhe ja 1054. aastal vastastikuse vande alla panemise, mis on jõudnud rikastava teineteise tunnustamiseni ligi 900 aastat hiljem. Samuti kodunesid mitmed kristluse ühe suurema mõtleja Aurelius Augustinuse (354–430) ideed filosoofias alles rohkem kui tuhat aastat pärast tema surma. Seepärast olen vendumusel, et praeguse usu elus aktuaalsed vabamürluse ja kristluse kokkusobivuse ning homoseksuaalide kooselu küsimused vajavad otsusteks ja nende võimalikuks ülevaatamiseks aega ja dialoogi.

Mulle näib, et EELK talitas mõistlikult, kui vaimuliku ameti ja vabamürluse sobivuse või mittesobivuse küsimuses võeti aeg maha, et teemat õpetuskomisjonis põhjalikult uurida. See on endastmõistetav, sest vabamürluse mõju ja kooskõla kristliku õpetusega pole ühemõtteliselt selge. Ühelt poolt meenuvad vabamürluste teened, näiteks õ-täht, mille tõi meie keelde selle organisatsiooni ridadesse kuulunud vaimulik Otto Wilhelm Masing. Või mis veel mõjuvam, kui vastavad tõele mõningad andmed krahv Ludwig von Zinzendorfi seotuse kohta vabamürlusega, on vennastekogudus ja näiteks ka eestikeelse piiblitõlke ilmumine üsna otseselt seotud sellesse organisatsiooni kuulunud isikuga. Samal ajal tekitavad mõned vabamürlilikku õpetust puudutavad punktid selle kokkusobivuses kristlusega tõepoolest teatavaid kahtlusi. Näiteks on teoloogia-doktor Jaan Lahe kahelnud,

kuivõrd on kristlusega ühitavad vabamürluse ideed kõigi usundite olemuslikust ühtsusest, inimeste loomupärasest headusest ja inimese võimest end täiustada salateadmiste ja rituaalide abil (Jaan Lahe „Kristlik vabamürlus – kas uusaegne kristlik gnoosis?“ ajakirjas Kirik ja Teoloogia 15.03.2013). Tulgu otsus milline tahes, igatahes põhineb õpetuskomisjoni otsus olulisel teadmisel vabamürluse ja kristluse suhetest, kui see oleks tehtud vahetu emotsiooni põhjal.

Ei saa hukka mõista

Mõõnan, et vastuseis homoseksuaalide kooselule on tundlikum teema. Ega asjata ole allkirjade kogumine petitsoonile, mis on suunatud homoseksuaalide amet-

Kolm mõtet Eesti usuteadlased on leidnud, et piibel ei mõista homoseksuaalsust hukka.

Sugugi mitte kõik vabamürluse ideed ei pruugi olla kristlusega ühitavad.

Ka homoküsimuses võiks minna sedasama teed, nagu EELK toimis vabamürlusega.

liku kooselu seadustamise vastu, pälvinud nii palju kõlapinda. Kuna see petitsoon pärineb kristlikest ringidest, siis on mõistetavalt sellise kooselu vastaste argumentidele otsitud kinnitust ka pühakirjast.

Pühakirja kaasamisest vastava teema käsitlusele võib täheldada teatavat raskust. Ühelt poolt, kui tsiteeritakse homoseksuaalide kooselu hukkamõistu alusena piiblit (eelkõige vana testamenti), küsivad oponendid vastu, miks välditakse sageli samas tõepoolest teatavaid kahtlusi. Näiteks on teoloogia-doktor Jaan Lahe kahelnud,

piiblile toetujad on endastmõistetavalt hüljanud. Kui hakata rääkima vastavate piiblikohtade tõlgendamisest, tuleb arvestada, et seni Eestis ilmunud kõige põhjalikum ja ilmselt ka kõrgetasemelisem artikkel homoseksuaalsusest piiblis jõuab pigem järeldusele, et seda nähtust piiblist lähtudes pigem ei saa hukka mõista (Jaan Lahe, Urmas Nõmmik „Homoseksuaalsus piiblis“, Usuteaduslik Ajakiri 2011, nr 1).

T ahaksin vastava teema käsitlemisel rõhutada veel ühte nähtust. Paljud argumentid on hakanud liikuma *copy-paste* meetodil. Ei ole vaja kaua internetis kolada, kui kohtab õpetusi, kuidas argumenteerida homoseksuaalide abielu poolt või vastu, näiteks Jevgeni Krištšafovitši „Olgu kogu vana testament meile teenäitajaks“ (PM 21.03.13) osutab korrektselt oma artikli inspiratsiooni allikale. Loomulikult esineb sarnast valmis seisukohtade loopimist ka vastaspoolel. Kindlate seisukohtade refererimise nõrk koht on asjaolu, et kaduma läheb dialoog ja alles jääb kahe poole monoloog, st pole lootustki, et vastaspoole argumentid võiksid teise poole seisukohti mõjutada.

Mulle tundub, et ka selles küsimuses oleks võinud (ja veel võib) minna sedasama teed, nagu EELK toimis vabamürlusega, kutsuda ühe laua taha kokku nii hetero- kui ka homoseksuaalsed kristlased ning arutada teemat. Võib selgelt märgata, kuidas *copy-paste* meetodiga läheb selles diskussioonis kaduma inimlik mõõde ja süveneb stereotüüpide rõhutamine.

Eesti on väike ja tõenäoliselt tunnevad usuringkondades tegutsejad nii homoseksuaalide kooselu seadustamise pooldajaid kui ka nende vastaspooldajaid, nii mõnedki neist on aastakümneid koos teinud kirikutööd. Oma kogemusest võin kinnitada, et mõlemate hulgas on suurepäraseid ja arukaid inimesi ja ma ei näe põhjust, miks niisugused inimesed ei suudaks monoloogi dialoogiks muuta. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

ADVOKAADID teenivad riigi õigusabi pakkudes 36 eurot tunnis

Riigi õigusabi kvaliteet on endiselt ohus

Tanel Melk

Tanel Melk & Partners Law Firmi juhtivpartner

Alates 1. aprillist suurendab Eesti advokaat riigi õigusabi pakkuvat (riigi kulul õigusteenust pakkuvat) advokaatide tunnitasu tsiviilajades seniselt 32 eurolt 36 eurole tunnis. See on hea uudis, kuid ka uus tasu on ebamõistlikult madal.

Advokaatidele tasutakse tsiviilajades ettevalmistamise eest kokku kuni 360 eurot ehk tasustatud on vaid kümne tunni töö. Samas on advokaat kohustatud esindama oma klienti kuni kohtuvaidluse lõpuni ja ei tohi keelduda oma kohustuste täitmisest. Seega tegelikkuses pakuvad advokaadid oma teenuseid ikkagi edasi, kuid teevad seda tasu saamata. See on võrreldav näiteks olukorraga, kus tööandja sunnib töötajat ilma selle eest tasu maksmata ületunde tegema.

360 eurot (erandjuhul 540

eurot – kui tavakorras ei õnnestu riigile õigusabi andmiseks advokaati leida) ehk kümne tunni töö eest on võimalik keskmise kvaliteediga õigusabi pakkuvas ära lahendada suurem osa tsiviilvaidlustest, kuid kindlasti pole see piisav keeruliste vaidluste korral. Sellisel juhul saab kohus küll tasu määra kahekordistada ehk tasustamisele kuulub õigusabi 20 tunni eest, kuid ka see pole piisav keerulise vaidluse puhul, mis läbib kolm kohtuastet. Advokaadil

2013. aasta alguses pakkuvad riigi õigusabi umbes sada advokaati ehk alla 15% advokaaturist.

võib (või on õigem öelda, et peaks) sellise vaidluse lahendamiseks aega kuluda tegelikult isegi kordi rohkem. Seega on advokaadil dilemma – kas anda kvaliteetset õigusabi, kuid teha seda suures osas tasuta, ja kohtuasi võita, või anda õigusabi minimaalselt ja loota kõige paremat.

Lõpetab või ülekoormab

Osa advokaatidest on seetõttu riigile õigusabi pakkuvat lõpetanud, osa kuhjab endale aga senisest veelgi rohkem tööd. Tulemuseks on aga see, et advokaadid on nii ülekoor-

matud, et unustavad isegi kohtuotsuseid kõrgema astme kohtusse edasi kaevata.

2013. aasta alguse seisuga pakkuvad advokaatide 846 liikmest riigile õigusabi umbes sada advokaati ehk alla 15%. On arusaadav, et olukorras, kus advokaatide tunnitasu on keskmiselt 100–150 eurot, on ainult vähesed nõus missioonitundest või maksejõuliste klientide puudumisest tingituna töötama 36 euro eest tunnis.

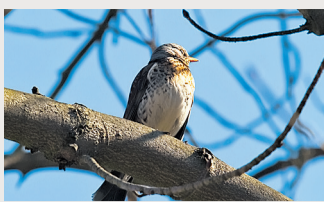
Ebamõistliku olukorra saab lahendada vaid riik, kes peab suunama riigi õigusabisse rohkem vahendeid. Seejärel saab advokaat kaotada tsiviilajades tasu piirmäärad ning advokaadid saaksid taas kord tasu kogu tehtud töö eest. Siinkohal tuleb arvestada, et advokaadid tasu lõpliku suuruse otsustab kohus, kes peab hindama õigusabi mahu mõistlikkust ning kes saab vajadusel ka tasu vähendada.

Riik saab teha advokaatidega rohkem koostööd advokaatide töö efektiivsuse ja raha kasutamise üle kontrolli teostamise parandamiseks, kuid advokaadid, kes teevad oma tööd kohusetundlikult, väärivad ka tasu kogu oma töö eest. ●

ROHKEM VÕI VÄHEM ÜMBERJAGAMIST

Euroopa Liit peab lähiaastail võtma selge suuna kas suurema või väiksema ümberjagamise suunas ning väiksema ümberjagamisega peaks kaasnema ka tööjõu vaba liikumise lõpetamine. Eesti rahvale on kõige hullem praeguse olukorra jätkumine, sest siis elaks kahekümne aasta pärast Eesti territooriumil alla miljoni inimese.

INDREK NEIVELT (VIRUMAA TEATAJA)

KEELAME METSARAIE ÖRNAL AJAL

Kunagi, ehk alles 25 aastat tagasi, kehtis kirjutamata seadus: metsa ei raiutud niinimetatud örnal ajal. See on aeg, mil linnud pesitsevad. Aeg, mil põdrad, hirved, hundid ning kõik maa peal ja maa all elavad loomad toovad oma järglased ilmale. Minu meelet on meie kui kunagise metsarahva ülesanne pöörduda tagasi selle kirjutamata seaduse juurde ning kirjutada see sisse ka pärisseadusesse. LEEVI KIRSIMÄE (SAKALA)

VANASÕNA

Muud asja saab kõik metsast, aga isekasvand vokiratast saa mette.

MIDA peavad tegema ülikoolid ja mida ettevõtjad, et ülikoolidest väljuksid ettevõtliku eluhoiakuga noored?

Ettevõtlikkus tagab noortele tööturul edu

Eve Eisenschmidt

Tallinna ülikooli arendusprorektor

Üks noor klassiõpetaja eriala üliõpilane jõudis hiljuti telesaate „Ajujaht“ äriidee konkursil finaali. Tal oli suurepärase äriidee – õppemängude tootmine. Tähelepanu väärt on sealjuures asjaolu, et see üliõpilane ei ole omandanud majandusosalist haridust. Ka tema tulevane amet – õpetaja – poleks eeldanud isikliku ettevõtte rajamise oskust ja valmidust. Mis ajendas noort inimest midagi

säärast välja pakkuma? Pakun, et sisemine hoiak, mida nimeatakse ettevõtlikkuseks.

Noorte töötus, sealhulgas kõrgharidusega töötute teema on viimasel ajal meedias kõvasti tähelepanu pälvinud. Mitmel puhul on ka jäänud kõlame mõtte, et kõrgharidus on elukauge ega vasta tööturu vajadustele. Ent Arengufondi 2012. aasta raportis rõhutavad ettevõtluskeskkonna ja tööturu analüüsijad, et arvestada tuleb kolmelt aastalt üheksale kuule lühenenud oskuste elutsükliga. Kui liiguksime ülikoolides tööturule oskusspetsialistide koolitamise suunas, siis ilmselt valmistaksime ette spetsialiste, kelle oskused on juba tööjõuturule jõudes iganenud.

Elustada initsiatiiv

Jaanuaris haridus- ja teadusministeeriumi ning ülikoolide vahel sõlmitud halduslepingus on ülikoolidel kohustus tagada kõikidele üliõpilastele ligipääs õppeainetele, mis arendavad

ettevõtlikkusega seotud oskusi. Mida peaks selleks tegema ülikoolid, mida ettevõtjad?

Nii põhikooli kui ka gümnaasiumi õppekavades rõhutatakse juba nii ettevõtlikkust kui ka üldpädevust, mis peaks kujunema nii kõigi õppeainete kui ka tunni- ja koolivälise tegevuse kaudu ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös. Õppekava ütleb, et ettevõtlikkus on suutlikkus luua ideid ja neid ellu viia, näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seada eesmärgid ja neid ellu viia, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest, reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske. Kui keskharidusega noored, kes kõrgkooli astuvad, juba oleksid sellise hoiakuga, siis oleks kõrghariduse tasemel lust käivitada erialaseid uurimis- ja arendusprojekte. Kahjuks ei kujune noortel keskhariduse tasandil ettevõtlikku eluhoiakut ja

kõrghariduses tuleb elustada nii mõnelgi juhul täiesti lämmatatud initsiatiiv ja loovus. Niisiis ka kõrghariduse tasemel on oluline omandatud teadmiste kõrval pöörata tähelepanu hoiakutele.

Ülikooli poolelt näen siin kahte võimalust. Esiteks tuleb õppeprotsessi muuta paindlikumaks ning üliõpilaste huviseid ja võimeid arendavaks.

Üliõpilasi tuleb enam integreerida erinevate organisatsioonide igapäevategevusse.

Tallinna ülikool on seda joont ajanud juba pikka aega: peale põhiala saab üliõpilane valida kõrvaleriala, magistriõppekavadel on sageli võimalik süveneda ennast huvitava valdkonda, samuti saab täiendada üsna suure mahuga vabainete raames oma võõrkeeleoskusi, sh õppida Aasia

keeli, mida Eesti ettevõtjad näevad samuti olulise sihtalana.

Teisalt tuleb luua õppeprotsessis ülesandeid, kus üliõpilased saavad lahendada reaalseid elust ja vajadusest tulenevaid probleeme, ning üliõpilasi enam integreerida erinevate organisatsioonide igapäevategevusse. Siin ei saa kõrgkoolid ükski hakkama, võtmeküsimuseks saab koostöö tööjõuturuga. Vanamoelise praktikakäsitluse all (*à la* tudeng sorteerib nädal aega ettevõttes arhiivi või keedab kohvi), saab sisse tuua uuenduslikud praktikameetodid. Näiteks erinevad praktilised ülesanded, mida üliõpilased saavad lahendada mitmete erialade esindajatega koostöös.

Rühmapõhised praktilised ülesanded toetavad ka meeskonnatööoskuste kujunemist ja loovad võimalused lahendada probleeme interdistsiplinaarselt, see võib anda hoopis uusi ja uuenduslikke tulemusi ka ettevõtlusesse. Ühise meeskonnana võiksid koos töö-

tada erinevate erialade tudengid: näiteks omavahel ülesandeid jagada programmeerimis-, meedia-, filosoofia- ja filoloogiatudengid. Arusaadav, et selline õppetöökorralduse muudatus nõuab pingutusi ülikoolide sees, samuti ei saa sedalaadi projektülesandeid läbi viia ilma ettevõtetepoolse soovita sellesse panustada. Siinkohal hakkavad mõju avaldama ettevõtjate hoiakud, kuivõrd nemad on valmis loovalt ja teadmiste põhised oma ettevõtet juhtima ja noori tudengeid ettevõtte uksest sisse laskma.

Kõik noored ei pea hakka ettevõtjaks, aga ettevõtlik suhtumine ja laiem maailmapildi nägemine tuleb noorele kõrgkoolilõpetajale täpselt samuti kasuks palgatootaja ametis. Kui iga noor inimene, olenemata oma erialast, on valmis võtma riske, otsima lahendusi probleemidele, siis pole meil töötuid kõrgharitud noori ja ka meie ettevõtlus tegeleb vähem odava alltöövõtuga. ●

MAAKODUGA UNGARI LOSSIDESSE!

Eriprogrammina just Maakodu jaoks kokku pandud lugejareisi loosimisel osalevad kõik, kellel on 20. maiks sõlmitud kas otsekorraldusleping või vormistatud vähemalt kuuekuuline Maakodu tellimus.

Tänavuse suvelõpu reisi teeb Maakodu Ungarisse. Vaatame Gödöllo, Nagycenki, Fertödi, Sarospataki, Sarvari jt uhkeid losse ja parke, külastame mitut koduaeda ja Vacratoti botaanikaeda, väisame Budapesti, Egeri kindlust ja mitut kuurorti Balatoni ääres, kosutame end termaalveejärves ning naudime Tokaj piirkonna veine ja Ungari maitavat kööki.

Uurime, kui sarnased või erinevad me oma sugulasrahvaga siis öieti oleme.

Koduaedu soovitas meile tuttav ungarlasest maastikukujundaja, ajaloo ja kultuuriloo vallas töötav reis tulla aga parim võimalikest. 8päevase reisiprogrammi koostas ajaloolasest **giid Ott Sandrak**. Reis toimub **7.–14. septembril 2013** koostöös firmaga Comtour.

Reisiteave ja broneerimine: tööpäeviti toimetuse telefonil 661 3370 või e-postil meeli.myyripeal@maakodu.ee. Lugejareisi võitja nime avaldame juuliumbris.

Tellimine: telefonil 680 4444, e-postil klienditugi@lehed.ee, veebilehel www.maakodu.ee/ungari

Loe ka erinumbrit Suvi Aias!

Juba aprilli esimesel nädalal jõuab müüki **Maakodu mahukas erinumber Suvi Aias**, kust leiad häid nõuandeid terveks suveks.

Maakodu kuue kuu tellimus maksab **13,20 €**, aastatellimus **25,20 €** ja otsekorraldus **2,20 €** kuus.

MAI LOOGI UUS TEOS

Amazon.com-is on müügil Tais elava kirjaniku Mai Loogi uus raamat „Mango Maiden”. „Minu Tai” ja „Tai – naerastuste maa” autori uus teos räägib ellujäämisest meeste maailmas. EPL

LAHKUS VANEMUISE SOLIST LEHTE MARK

Nädalapäevad pärast oma 89. sünnipäeva lahkus meie hulgast Lehte Mark, Vanemuise teatri kauaaegne ooperisolist. Lehte Mark lõpetas 1952. aastal Tallinna riiklikus konservatooriumis Jenny Siimoni lauluklassi. 1957. aastast sai temast Vanemuise teatri solist, tema teatrikestis ligi 40 hooaega. Esimeks rolliks sai Weberi „Nõidküti” Agathe. EPL

28., 29. ja 30. märtsil etendub Tallinnas Okasroosikese lossi mustas saalis dokumentaalpoetiline etendus „Essentials”, kus astuvad üles Katrin Essensson, Margo Teder jt. EPL

ETENDUS „ESSENTIALS”

28., 29. ja 30. märtsil etendub Tallinnas Okasroosikese lossi mustas saalis dokumentaalpoetiline etendus „Essentials”, kus astuvad üles Katrin Essensson, Margo Teder jt. EPL

MY CHEMICAL ROMANCE

New Jersey rokkbänd My Chemical Romance läks pärast tosinat tegutsemisaastat laiali. Emoroki lipulaevana tuntud ansambel on salvestanud neli stuudioalbumit. Reuters

Arhitektuuriteoreetik Bart Lootsma: arhitekt vastutab kogu ühiskonna ees

Intervjuu

Triin Ojari
arhitektuuriteadlane

Hiljuti EKA-s väliskriitiku-na nõu andnud professor Bart Lootsma kõneleb tänapäeva arhitektuuri võtmetemadest.

●● **Arhitektuurist saab rääkida mitmes võtmes: tegemist on kas kultuurinähtusega või pigem spetsiifilise tehnikavaldkonda kuuluva teenusega. Sellega on otseselt seotud ka Eestis aktuaalseks muutunud arhitektuurihariduse teema: kas seda eriala peaks peale kunstiakadeemia õpetama ka tehnikauilikoolis? Kui palju mõjutab kõrgkooli suunitus ühiskonna suhtumist?**

Mõlemal suunal on pikk ajalugu, jaotus tehnika- ja kunstikõrgkooli vahel eksisteerib pea igal maal. Arhitektuur evib ühisosa mõlema poolega. Ka sellel erialal peavad inimesed aina rohkem spetsialiseerumisele mõtlema. Arhitektid ei tegele enam kaugelgi ainult hoonete loomise või linnade planeerimisega, vaid ka veebidisaini, tarkvaraarenduse, filmiefektide ja muuga. See, kus arhitektuur haridusmaastikul paikneb, sõltub kooli sisemisest poliitikast.

Arhitektuurikoolid mitte ainult ei õpeta, vaid tegelevad palju ka uurimistööga. Loomulikult on näiteks ehitustööstuselt palju hõlpsam saada toetust tehnoloogilistele uuringutele kui esteetiliste või kultuuriliste teemade jaoks. See tähendab, et tehnikauilikooli koosseisus oleval arhitektuurikoolis domineerivad tehnikateaduste professorid ja loomulikult tekitab see pingeid. Kunstikooli või üldülikooli osana on tehnikaainetes õpe seevastu vaja väljast sisse tuua.

Mis siinsesse olukorda puutub, siis arvan, et kool peaks jääma sinna, kus ta on. Igal traditsioonil on oma põhjus ja siinsed magistratööd avaldasid eriti linnaehituslikust küljest mulle sügavat muljet.

●● **Mainisite koolide vajadust spetsialiseeruda. Euroopas tundub arhitektuuriharidus olevat veel väga laiapõhjaline.**

Bologna lepingu taustaks on idee inimeste mobiilsusest: nii õpilased kui ka õppejõud on pidevas liikumises, bakalaureuseõpe tehakse ühes kohas ja magistratase juba teadliku valikuna mujal.

Arhitektid, kes olid selle süsteemi vastu, said erandina viieaastase õppe, ent see muutis ka mobiilsuse raskeks. Nii bakalaureuse- kui ka magistrikraad tehakse tavaliselt ühes koolis, sest koolide õppekavad on erinevad ja nende ühildamine on raske. See takistab ka arhitektidel spetsialiseerumissuundade väljatöötamist.

●● **Olete öelnud, et hoolimata oma arvukusest kaotavad arhitektid Euroopas aina enam oma positsioone.**

See on tõepoolest nii, sest Euroopa Liit võtab arhitekthe teenusepakkujatena, kes peavad teistega turusituatsioonis võistleva. Loomulikult on see väga piiratud kujutlus arhitekti rollist. Arhitekt ei tööta ainult kliendi heaks, vaid ta vastutab tegelikult kogu ühiskonna ees, uued hooned määravad linnapildi näo ja arhitekt peab selles osas tihti tellijat ka õpetama.

Eriala positsiooni nõrgestab suhtumine, et arhitektuur on äri nagu iga teine. Samuti see, et spetsialiseerumise asemel usutakse endiselt oma tegevuse kõikehõlmavusse.

Siinsed magistratööd avaldasid mulle eriti linnaehituslikust küljest sügavat muljet.

Rahvuslikust identiteedist promomiseks ei piisa. Vaja on maailmakuulsat nime.

●● **Holland oli 1990. aastatel kuulus oma kaasaegse arhitektuuri poolest ja riigi roll selle promomisel oli üsna suur. Mida te soovitate Eestis kaasaegse arhitektuuri tutvustamiseks ja ekspordimiseks teha?**

Hollandi 1990-ndate põlvkond oli tegelikult viimane omataoline. Selle esilekerkimine oli paljus tingitud sellest, et valitsus hakkas ehituse üle kontrolli kaotama ja mitmed toonased projektid olid tegelikult arhitektuuribüroode vastus valitsuse probleemile, mida ruumilise keskkonna kujundamiseks teha. Arhitektuuri roll polnud 1980-ndatel Hollandis kuigi

Arhitektuuriteoreetiku Bart Lootsma sõnul nõrgestab arhitektuuri positsiooni ühiskonnas suhtumine, et see valdkond on nagu iga teine äri.

Foto: Rait Avestik

tugev ja sinna kutsuti palju välisarhitekthe. Nemad omakorda vajasid partneriteks kohalikke büroosid, meedias tehti uutest hoonetest palju juttu. Küsimus pole kunagi ainult promomises, vaid vastastikuses vahetuses.

Mis promotsiooni puutub, siis on regionaalsest rahvuslikust identiteedist palju tähtsamaks saanud reputatsiooniga inimeste olemasolu. Kuna ei saa reklaamida ainult üht kultuuri. Ainus viis, kuidas omandada tundmatu Eesti

arhitekti tutvustamiseks vajalik usaldusväärsus, on kirjutada enne mõnest maailmakuulsast arhitektist.

●● **Ent kuidas tagada äriplaneedu, jõuda välistellimusteni?**

Hollandi 1990-ndate arhitektuuri edu taga olid suured ehitusfirmad ja ettevõtted, kes vajasid rahvusvahelisel turul tegutsemiseks sööta, stiimulit. Kultuuri abiga saadi oma teenust müüa. Siin toimib ainult vastastikune koostöö. Kõik rahvusvahelisel turul tegutsevad bürood täidavad tegelikult

mingit turunišši, nad ongi sellele spetsialiseerunud.

●● **Kas 1990-ndatel esile kerkinud suhtumine arhitektuuri kui olulisse kultuurinähtuse oli poliitiliselt angažeeritud?**

Fenomeni üks põhjus oli kartus, et arhitektuur muutub poliitiliselt vähem oluliseks. Kuna riik loobus sotsiaalehituse rahastamisest, mis tavapärastelt oli olnud valitseva partei – sotsiaaldemokraatide – pärusmaa, siis kartsid nad oma mõjukuse vähenemist. Kultuurisfääri investeerimise abil loodeti veetluse, atraktiivsuse abil võim tagasi võita. See toimus nii kaua, kui võimule said parempoolsed populistid ning kogu kaasaja kultuuri, ka arhitektuuri rahastamine lõpetati.

Populistide jaoks sai moodne arhitektuur riikliku ehituse võrdkujuks. Parempoolne liberalism tähendas inimeste veenmist, et erakapitali abiga ehitades on sul vabadus teha mida tahes. Selle taustaks oli omakorda kinnisvaralaenu süsteemi toetus, varade pidev üles hindamine – ja majandusbuumi ratas oligi käima lükatud. Seda kõike müüdi meile suurema vabaduse ideedega. Selles kontekstis pääses maksvusele ka teistsugune arhitektuur – traditsioonilisem, populistlikum, mis muudugi eelkõige näis erinevana, olemata seda sisemiselt.

●● **Eestis ongi linnaruumiga seotud avaliku sektori ülesanded ammu erasektorile delegeeritud. Kuidas selles olukorras tegutseda?**

Raske on midagi soovitada, ühiskond peaks leidma uue viisi enda organiseerimiseks nii, et need teemad oleksid taas avalikkuse mureks. Arhitektina tegutsemine tähendab äri- list tegutsemist. Ausalt öeldes on ka kultuuriliste või kunstiliste väärtuste kilbile tõstmine tänasel päeval kommertstegude sa valid teatava turunišši. Tõenäoliselt tähendab see sama niši olemasolu ka välismaal. ●

KES TA ON?

Bart Lootsma

Sündinud 1957. aastal Hollandis

- Innsbrucki Leopold-Franzensi ülikooli arhitektuuriteooria osakonna juhataja
- Viini rakendus- ja kunstiteooria ülikooli arhitektuuriteooria õppejõud
- Austria peaministri arhitektuurinõukogu liige

PERFEKTNE TEEMANT

101,73

karaati kaalub teemant, mis Šveitsis Genfis Christie'si oksjonimajas haamri alla läheb. Nii suurt vea-

tut valget teemanti pole varem müüdnud. Botswana kaevandatud toorteemant oli 236-karaadine ja seda lihvi 21 kuud. Selle eest loodetakse saada vähemalt 20 miljonit dollarit. **Die Zeit**

BRITI INDIE-FILM TOOB KEVADE

Neljapäeval Tallinnas kinos Sõprus esilinastuv režissöör Rufus Norrisi film „Murtud“ on kevadine lugu suureks kasvamisest, inspiratsioon pärineb Harper Lee armastatud raamatust „Tappa

laulurästast“. Muu hulgas parima Briti indie-filmi auhinnaga pärjatud linatöös teevad suurepäraseid näitlejatööd tuntud briti ja iiri näitlejad, Tim Roth ja Cillian Murphy. **EPL**

MINISTERIUMI TOETUS

Kultuuriministeerium ootab stipendiumide taotlusi, avalduste esitamise tähtaeg on 19. aprill. Stipendiumid on mõeldud õppetootuseks või tellimuste teostamiseks välismaal. **EPL**

Nõukogude lillelaste trotslik ajalugu

Arvustus

Mart Niineste
toimetaja

Seest suurem kui väljast, võib kokku võtta popkunstnik Kiwa ning antropoloog Terje Toomistu loodud näituse.

Intrigeerivaks muudab Nõukogude Liidu subkultuurid tõi, et need sündisid, levisid ning püsisid sõna otseses mõttes kõige kiuste, olles ühiskondlik-poliitilise halvaksu tingimustes – võtmesõnaks trots – piisavalt elujõulised.

Ajaloonäitusena on „Nõukogude lillelapsed“ eelkõige tagantjärele tarkus, mis annab individualistliku noortekultuuri revolutsioonile raamid ning ka rahvusvahelise konteksti.

Algupärsed esemed

Näitus hakkab mööda saali ringi liikuma, käsitledes peamiselt säilinud foto- ja leiumaterjali ning videointervjuude kaudu nõukogude hipielu erinevaid tahke.

Rõhk on just algupärsel esemetel, olgu nendeks iseõmmeldud rõivaesemed, näited tollal kasutatud elektrikitarridest ja võimenditest, makilindid ja vinüülplaadid, kontserdiplakatid või lihtsalt pildid argipäevast. Täiesti eraldi teemana käsitletakse psühheedeelse kultuuri avaldumist 1970-ndate ENSV kunstis.

Võimalus näha, kuidas tungs valgus läbi pilu sinise ühiskonna pimekambrisse ning miline kujutis sellest tekkis, teebki näituse põnevaks. ●

- 1- Ühe teemana käsitleb näitus psühheedeelia ilminguid ENSV kujutavas kunstis.
- 2- 1970-ndate algupärsed hipirõivad
- 3- LSD asemel manustati puhastusvahendit Soplas, mis väidetavalt tekitas samasuguse tunde
- 4- Valik odavama hinnaklassi alkoholi- ja tubakatooteid
- 5- Psühheedeelia oli eeskujuks ka ENSV lastekirjandusele.

„Nõukogude lillelapsed“

Näitus
Eesti Rahva Muuseumis
Avatud kuni 4. septembrini 2013

VANA BASKINI TEATRI etendused

ETENDUSTE ALGUS KELL 19.00

Piletid müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Statoilis ja kohapeal.
www.vanabaskiniteater.ee

ERIC CHAPPELL
MINA HAKKAN PEAMINISTRIKS

11.04. Endla Teater
12.04. Luunja Kultuurimaja
18.04. Salme Kultuurikeskus
19.04. Vastemõisa Rahvamaja
20.04. Pürksi Kultuurimaja
22.04. Antsla Kultuurikeskus
23.04. Kohtla-Nõmme Rahvamaja

KADRI ADAMSON, MARIKA KOROLEV, RAIVO RÜÜTEL, EGON NUTER, TÕNU KILGAS, RAIVO METS, JANEK SARAPSON

28.03. Aruküla Kultuurimaja
03.04. Võru Kultuurimaja
07.04. Vanemuise Teater s/m
24.04. Salme Kultuurikeskus
25.04. Kiviõli Rahvamaja
27.04. Kuusalu Rahvamaja
29.04. Haapsalu Kultuurikeskus
02.05. Viimsi Kultuurikeskus
06.05. Valga Kultuurikeskus
07.05. Paide Kultuurikeskus

RICHARD BAER
OOTAMATU ETTEPANEK

HELGI SALLO, RAIVO TRASS,
RAIVO METS, VELJO REINIK

ALAN AYCKBOURN
JÄÄGU MEIE VAHELE

05.04. Rae Kultuurikeskus
09.04. Kiili Rahvamaja
10.04. Elva Kultuurikeskus
16.04. Mustvee Kultuurikeskus
26.04. Salme Kultuurikeskus

VIIMASED ETENDUSED!!
Salme Kultuurikeskuses pensionäridele pilet 7.50 €!

ENE JÄRVIS
MARIKA KOROLEV
EVA PÜSSA
RAIVO RÜÜTEL
MADIS MILLING

VAHVA RÄTSEP 15.04. kl. 11 Tamsalu Kultuurimaja

Eestis tõlgitud dokumente ei pruugi Soome ametnikud sobivaks tunnustada

Soome elama ja tööle minnes peab väga täpselt teadma, kus ja kuidas dokumente vormistada.

Vilve Torn
vilve.torn@epl.ee

Kolme lapse ema Anu (nimi muudetud) otsustas sarnaselt paljude eestlastega aasta tagasi koos perega Soome elama ja tööle minna. Kuna ta soome keele oskus on veatu, leidis ta ruttu töökoha lasteaias. Et Soomes on kõikide eluliselt vajalike toimingute (töölepingu sõlmimise, korteri üürimise jms) aluseks Soome isikukood, lasi Anu isikukoodi saamiseks ja rahvastikuregistrisse registreerimiseks Eesti tõlkebürool Keelekoda teha abielutunnistuse ja kolme lapse sünnitunnistuse notariaalselt kinnitatud tõlke koos apostilliga (tunnistus, millega kinnitatakse dokumendile alla kirjutatud isiku pädevust). Selle eest maksis ta 260 eurot.

Vajalikud dokumendid mapi vahel, sõitis kogu pere nende tõlgetega Soome asju ajama ja tuli tagasi tühjade kätega. Soome rahvastikuregistris ehk oma elukohajärgses magistraadis (www.maistraatti.fi) teatati, et sellisel kujul dokumente nemad küll ei tunnista. Anu sõnul toonitas Soome ametnik omavahelises vestluses korduvalt, et sarnaste tõlgetega on väga paljudel eestlastel probleeme.

„Kogu Eestis tehtud tõlgetele ja apostillimisele kulunud raha lendas korraga vastu taevast. Sinna otsa veel laevapile-

Soome tööle ja elama asudes peab olema valmis selleks, et vajalike dokumentide vormistamiseks võib kuluda meelestu aeg ning Eestis tõlgitud dokumente ei pruugita aksepteerida.

Foto: Ilmar Saabas

liseid dokumente. Anu lõi käega ja pöördus abi saamiseks hoopis Eesti suursaatkonda Helsingis. Ta võttis sealt ingliskeelsed rahvastikuregistri väljavõtted ning maksis iga dokumendi eest 15 eurot ehk kokku 60 eurot.

Lõpuks sai pere end Soomes rahulikult sisse seada. Anu sõnul vasardas tal aga pidevalt peas mõte, et oma Tartu ülikoolist saadud ja Eestis magistrakraadile vastava diplomiga võiks ta Soomes olla enam kui abiõpetaja. Pealegi kaotab Soome mõistes ebapädev töötaja sõltuvalt ametikohast 5–10% palgast, mis võib aastas kokku olla mitu tuhat eurot.

Tants jätkus

Eesti ENIC/NARIC keskuse juhataja Gunnar Vaht ütleb, et kõrgharidust tõendavaid diplomeid ei tunnustata ELis automaatselt. „Erinevates riikides on oma kraadide süsteemid ja nimetused, neid on erinevatel aegadel erinevates riikides reformitud. Seetõttu on olemas infokeskused – Soomes Opetushallitus, kes tööandja tarbeks välisriigi diplomeid hindab ja vastava info iga välisriigi kraadi kohta edastab. Eriti oluline on nende diplomite hindamine ja võrdlemine, mis on välja antud mõnes varasemas süsteemis,” ütleb Vaht.

Anu otsustaski Opetushallituses oma diplomi las-

ta ära hinnata. Ka siin astus ta jälle ämbrisse: lasi 80 euro eest ülikoolidiplomi ja hinnetelege inglise keelde tõlkida ja notariaalselt kinnitada jälle Eesti tõlkebüroos. Paraku sai ta hiljem teada, et haridusdokumentide tõlge peab olema eesti keelest soome keelde ja seda tõlget võib teha ainult Soome riigi akrediteeritud tõlk. Ka notariaalse kinnituse peab andma Soome notar. Seda Anule jällegi Eestis teenuse tellimisel ei öeldud.

Nendest Soome riigi akrediteeritud tõlkidest on spetsiaalne nimekiri ja hinnapakkumisi küsides tuleb olla kannatlik. Neljal leheküljel oleva diplomi ja hinnetelege tõlkimisele kuluvad summad võivad jääda vahemikku 50–300 eurot. „Leidsin siis 50 euro eest oma haridusdokumentide tõlkija, tõlgetele lisandus 50 eurot notariaalse kinnituse eest,” ütleb Anu.

Pärast dokumentide ära saatmist tuli vastust oodata neli kuud ning selle eest tuli tasuda koos postikuludega 250 eurot. Vastus rõõmustas – Anul on soomlaste silmis kõrgem akadeemiline haridus.

Anu soovitas kõigil, kel tarvis, lasta oma dokumente tõlkida ja notariaalselt kinnitada Soomes. „Ma kaotasin vähemalt 800 eurot, kuid ka aega. Jäin ilma heast töökohast Espoo välismaalaste infopunktis, sest mul polnud õigel ajal ette näidata diplomi Soomepoolset tunnustamist.”

Apostillimist enam ei nõuta

● Alates 1. juulist 2012 ei nõuta enam perekonnaseisuandmete väljavõtete apostillimist – sellisteks inglise keeles väljastatavateks väljavõteteks on sünni-, surma-, abielu-, abielulahutuse-, abieluvõime-, nime- muutuse tõend ja rahvastikuregistri väljavõtted. Neid väljavõtteid väljastav inglise keeles lisaks EV Helsingi suursaatkonnale ka kõik Eesti maavalitsused. Nende tellimisel peab tellija enne toimingute tegemist kindlasti ütleva, et soovib seda paberit ingliskeelsena.

● Kõik muud dokumendid (eeskätt hariduse kohta) tuleb endiselt apostilliga kinnitada ja nende tõlkimiseks on mõistlik kasutada Soomes vannutatud tõlkide teenuseid. Vannutatud tõlkide tõlgitud dokumendid on Soomes kasutamiseks alati kõlblikud olnud ja need kehtivad notari tõestuseta.

● Parimat abi leiab: http://www.estemb.fi/est/konsulaarinfo/soome_toole
Allikas: EV Helsingi suursaatkond

Tõlkimisele kuluvad summad võivad jääda vahemikku 50–300 eurot.

tid, auto ülevedu edasi-tagasi jne,” on Anu nõrindud.

Helsingis asuva Eesti suursaatkonna konsulaartalituse direktor Tarmo Punnik tunnistab, et tõepoolest ei ole Soome ametnikud apostillitud ja tõlgitud dokumente alati aksepteerinud, ehkki mitte iga kord. „Lõpliku otsuse nende tunnustamise kohta võtab vastu magistraadi ametnik,” ütleb Punnik ja lisab, et Eesti notarid kinnitavad Soome ametnike arvates tõlkija allkirja õigsust, mitte aga tõlke sisu vastavust Eesti originaaldokumentidele. Aga just viimane on Soome ametnike jaoks väga tähtis, ilma milleta pole võimalik teha kandeid Soome rahvastikuregistrisse.

Anu võttis ühendust Keelekodaga ja sai vastuseks, et need tõlked peavad kehtima, sest riigiti ongi seadused erinevad ja Eestist saabki ainult sel-

EUROOPA KOHUS
otsib avatud hankemenetluse kaudu

VABAKUTSELISI TÕLKIJAJAID,

kellega sõlmida raamlepingud õigusdokumentide tõlkimiseks inglise, prantsuse, saksa, hispaania või itaalia keelest eesti keelde.

Kandideerija peab vastama järgmistele tingimustele:

- akadeemiline kõrgharidus eesti õiguses [(s.o endine bakalaureuse- (160 ainepunkti) või magistrakraad (3 + 2 õppekava)] või muu akadeemiline kõrgharidus [(s.o endine bakalaureuse- (160 ainepunkti) või magistrakraad (3 + 2 õppekava)] ja vähemalt kaheaastane õigustekstide tõlkekogemus;
- suurepärase eesti keele oskus ja eesti õigusterminoloogia tundmine;
- väga hea lähtekeele oskus.

Konkursitingimused on avaldatud 7. märtsi 2013. aasta Euroopa Liidu Teataja S-seerias nr S 47 ja kättesaadavad Euroopa Kohtu kodulehel www.curia.europa.eu. Samal leheküljel on avaldatud ka teisi keelekombinatsioone katvad hanketeated.

Lisainformatsiooni saab aadressilt FreelanceET@curia.europa.eu.

KARM KAOTUS

Eesti meistriliiga eilses mängus alistas TTÜ meeskond Pärnu korvpalliklubi koguni tulemusel 80 : 45, sellega kindlustas TTÜ play-off-mängudes neljanda positsiooni. **EPL**

TUNNUSTUS SOKULE

VTB Ühisliiga alustas iga riigi parima mängija tunnustamist. Parimaks eestlaseks valiti Kalev/Cramo mängujuht Tanel Sock (pildil), kes panustas 6,9 punkti, 2,4 lauapalli ja 1,8 söötu. **Delfi**

ARBET KREEKAS MÄNGUJUHI ROLLIS

BC Kalev/Cramost Kreeka klubisse Kavala Enosi Kalathosfairis mängima suundunud Gregor Arbet on viimastes kohtumistes pidanud tegutsema positsioonidel üks kuni neli. Jaanuaris põhi-

mängujuhiks toodud Igor Milošević on juba mitmendat nädalat kubemelihas vigastusega palliplatsilt eemal ja ka Arbetil tuleb aeg-ajalt Miloševićist tekkinud tühikut täita. **Delfi**

VILANOVA NAASEB

FC Barcelona peatreener Tito Vilanova naaseb New Yorgist kodumaale pärast kahe kuu pikkest edukat võitlust süljenäärmevähiga. Kasvaja diagnoositi esimest korda tunamullu. **Delfi**

Anett Kontaveit loodab täna Tallinnas ITF-turniiril võita

Intervjuu

Pärt Talimaa
toimetaja

Tennisist Anett Kontaveit kavatseb tänavu keskenduda naisteturniiridele, et kohaneda nende mängustiiliga.

●● Millega oled tänavu enim rahul, mis jääb kõige rohkem kripeldama?

Olen sel aastal mänginud küllaltki vähe turniire: ühe noorte- ja kolm naisteturniiri. Pooltel turniiridel on läinud küllaltki hästi, kuid on olnud ka väga nappe kaotusi ja mänge, millest õppisin palju.

Enim olin rahul oma esimese 25 000 dollari suuruse auhinnafondiga turniiri poolfinaalikohtaga [jaanuari lõpus toimunud Burnie turniir Austraalias] ning järjekordse noorte *grand slam*'i poolfinaalikohtaga. Kõige rohkem jääb samuti kripeldama Burnie turniiri poolfinaal, kus mul oli kaheksa matšpalli ja võimalus pääseda finaali. Aga eks kõik võidud tulevad omal ajal ja ma pole väga suur kaotuste üle põdeja.

●● Millise mulje jättis märtsi keskel toimunud prestiižne Miami turniir, kuhu tänu *wild card*'ile pääsesid, ent pidid pärast avaringi kaotust Christina McHale'ile (WTA 55.) reketid pakkima?

Miami turniiri kogemus oli muidugi võimas – kindlasti on tegemist kõige suurema ja võimsama turniiriga, kus ma mänginud olen. Olla kogu aeg koos tippmängijatega, näha nende rutiine ja trenne. Lisaks õhtul peaväljakul mängimine.

Turniiridel on ilma treenerita keeruline, vaja on õpetussõnu, nendib Kontaveit.

●● Millised on su plaanid pärast Tallinna turniiri?

Edasi plaanin minna mängima naisteturniiri Inglismaal, seejärel Fed Cup ja siis naisteturniir Šveitsis. Üldiselt üritangi terve aasta läbi põhiliselt naisteturniire mängida, sest noorte- ja naistetennise vahel on päris palju erinevusi, mis vajavad harjumiseks ja kohanemiseks aega. Suurem plaan on ikkagi naistetennises läbi lüüa.

●● Veebruari lõpus ütlesid siiski, et välistatud ei ole ka noorte Wimbledonil osalemine. Millises seisus see plaan on?

See sõltub suuresti sellest, kuidas mul järgnevatel turniiridel läheb. Samuti, kuidas ITF-i kalender valmib ja kui palju ning milliseid turniire sellel ajal on.

●● Praegu on sinu juhendajaks Peeter Lamp, ent nagu ma arusaan, siis välisturniiridel ta sinuga kaasas ei käi. Kui suur probleem see on ja kui palju tunned, et vajaksid naisteturniiridel, et keegi saaks sind vajaduse korral kohe platsi kõrvalt aidata?

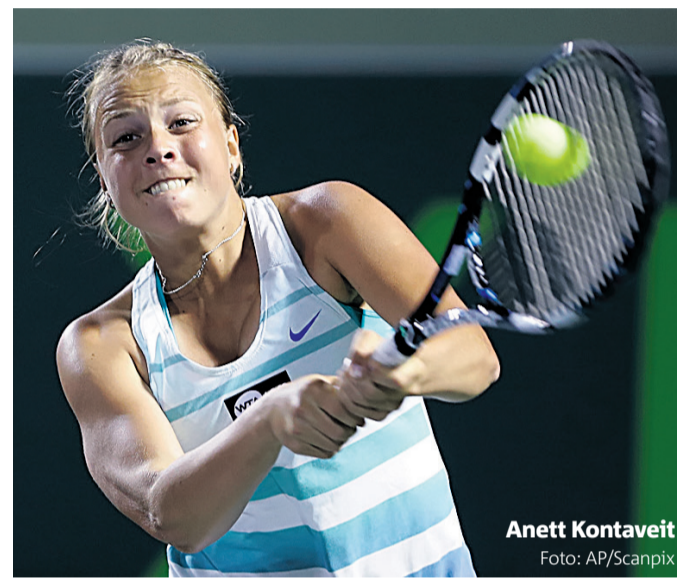
Eks turniiridel on ilma treenerita päris keeruline. Oleks ikka vaja kedagi, kes õpetussõnu jagaks.

●● Kas treeneriküsimuses on ka teisi variante silmapiiril – kas siis täiskohaga juhendaja või lihtsalt keegi abi küsimiseks?

Praegu treenin ainult Peeter Lambi juhendamisel.

●● Kahel eelmisel aastal oled Tallinnas siseturniiri võitnud. Kas sel aastal tuleb kolmest kolm?

Eks ma loodan ikka, aga ennustada on keeruline. [Tänavune] turniir on kindlasti palju tugevam kui eelnevad. ●

Anett Kontaveit
Foto: AP/Scanpix

Delfi näitab otsepilti

Anett Kontaveidi esimeseks vastaseks 25 000 USA dollari suuruse auhinnafondiga SEB Tallink Openi ITF-turniiril on 16-aastane venelanna Alina Silitš (WTA 741.), kes pääses põhiturniirile kvalifikatsioonist.

Tänane esimene mäng on Tere tennisekeskuses kell 10, Kontaveidi ja Silitši kohtumine võiks alata kella 11 ja 12 vahel.

Kõik, kel pole võimalik Kontaveidile kaasa elama minna, saavad ennast tema tegemistega kursis hoida Delfi vahendusel. Portaali vahendab nimelt kõiki maailma edetabelis 368. real asuva tennisisti mängu otsepildid. Täna kohtumist kommenteerivad Ivar Jurtšenko ja Toomas Leius.

Teise eestlannana pääses põhiturniirile Eva Paalma.

Rüütli: pallid tuleb võrku lüüa, ainult võimalusest meile ei piisa

Eesti kohtub täna 11. korda Andorraga, kelle vastu on saadud meie 20 aasta suurim võit.

Aet Süvari
aet@epi.ee

Täna õhtul kell 19 Tallinnas A. Le Coq Arenal algavas MM-valikmängus peaks sinisärki del vastas olema tuttav vastane. Hästi teada on ka Andorra mängustiil: pisikesele jalgpalliriigile omaselt tegelevad nad palju kaitsetööga ja loodavad rünnakutel kontratega üllatada. Nagu Eesti tavaliselt.

Eesti jalgpallikoondise peatreeneri Tarmo Rüütli sõnul ei anna ainuüksi see teadmine, et Eesti on oma vastasest FIFA tabelis 121 kohta kõrgemal, eestlastele platsil erilist eelist. Pigem on harjumatu, et tuleb mängida meeskonna vastu, kes tuleb platsile eelkõige kaitstes.

istuma. „Tavaliselt oleme meie need, kes lähtuvad kaitsest, aga homme õnnestub meil ehk siis ka rohkem vastase platsipoolel mängida,” sõnas Rüütli. Ilmselt on võrreldes Hollandi mängu-

On harjumatu, et tuleb minna meeskonna vastu, kes mängib peamiselt kaitstes.

ga oodata ka muudatusi algkoosseisus. Tõenäoliselt alustab keskkaitstes Raio Piroja ja täiesti uus on ka ründeliin Henri Anier – Jarmo Ahjupera.

Mälestusväärne 1996

Kõik möödunud kümme mängu Andorraga on olnud eri nägu ja tegu, seetõttu ei või öelda, et Eesti on alati Andorras sama kindlalt üle olnud kui kahel esimesel mängukorral 1996. ja 1997. aastal, kui

õnnestus vastased alistada 6 : 1 ja 4 : 1. Kõige esimesel mängukorral asus Eesti avapoolaja lõpupoole Indrek Zelinski väravast juhtima ja seejärel lubas Andorral viigistada. Siis hakkas lammutama tollane koondise ründaja Argo Arbeiter, kes lõi järjest 20 minutiga andorralastele neli väravat, lõpus lisas ühe tabamuse vastaste võrku veel ka Marko Kristal.

1998. aastast saadik pole Eestil õnnestunud Andorra koondist alistada suuremalt kui 2 : 0 – 2003. aastal võõrsil ja kodus ning 2007. aastal kodus. Kindlasti on eestlastel hästi meeles ka viimane mäng sügisel Andorras, kus üks võimalus järgnes teisele, kuid lõpuks lepiti ikka ühe, Andres Operi teisel poolajal löödud tabamusega.

Ka Rüütli tunnistas, et täna-

Tarmo Rüütli (keskel)

õhtune tulemus sõltub suuresti mitte võimalusest, mis koondisel tekivad, vaid pallurite realiseerimisoskusest. „Võimaluste tekitamisega saame hakkama, seda oli näha juba sügisel Andorras, aga realiseerimise pool on vajalik. Pall on vaja võrku toimetada.” ●

ARVUD

10 korda on Eesti ja Andorra omavahel kohtunud ning kõik mängud on võitnud Eesti.

24 : 5 on väravate vahe Eesti kasuks.

6 väravat on löönud Andorra vastu Indrek Zelinski.

3 korda on Eestit võidumängus juhendanud nii Teitur Thordarson kui ka Tarmo Rüütli.

6 : 1 alistas Eesti Andorra 13. novembril 1996. Andorra oli see esimene ametlik rahvusvaheline maavõistlus, Eesti koondisele seni suurim võit.

4 väravat lõi 6 : 1 võidumängus Argo Arbeiter, kellel kulus selleks kõigest 20 minutit.

Täna tuleb Veerpalu kohta otsus

Rahvusvaheline spordiarbitraaž (CAS) teatas eile kahekordse olümpiavõitja Andrus Veerpalu kaitsjale Aivar Pilele, et Veerpalu ja rahvusvahelise suusalõidu vahelise kohtuasja otsus selgub täna-see päeva jooksul.

Veerpalu astus Šveitsis Lausanne'is kohtu uksest sisse 11. juunil ja siis arvati, et otsus Eesti suusasangari kohta tehakse teatavaks pärast Londoni olümpiat, kuid erinevatel põhjustel on seda neli korda edasi lükatud.

Veerpalu andis dopinguproovi 2011. aasta jaanuaris, 14. veebruaril sai ta teate, et tema proov sisaldas liiga palju kasvuhormooni, sama kinnitas ka B-proovi avamine aprillis. Suusasangar on dopingukasutamist alati eitanud. ● EPL

Webber läheb närvide rahustuseks surfama

Vormel 1 sõitja Mark Webber on pühapäeval Malaisia MM-etapil olnud meeskonnasestest tülidest ikka veel nii löödud, et andis eile intervjuus mõista, et kaalub lausa tiimist lahkumist. Mäletatavasti andis Red Bull viimasel etapil 15 ringi enne lõppu oma sõitjatele teada, et nad autot säästaksid ja teineteisest mööda ei sõidaks. Kolmekordne maailmameister Vettel otsustas aga omapäi tegutseda ja kihutas ikkagi austraallasest mööda, et saada esikoht.

„Viimase 15 ringi jooksul käis igasugu mõtteid peast läbi,” lausub Webber ESPN-i vahendusel. „Ja mitte ainult viimase sõidu, vaid ka minevikusündmuste pärast. Eks näis, mis saab. Järgmise sõiduni on veel kolm nädalat aega.” Tä lisas, et veedab vahepealse aja Austraalias. „Meil tuleb selgeks mõelda, kuidas tiimiga edasi tegutseda. Seda kindlasti arutatakse sel nädalal. Ma lähen Austraaliasse surfama ja lülitan telefoni välja,” ütles ta. ● Gunnar Lehest

Täna Delfi Spordis: Kas Eesti jalgpallikoondis lööb Andorra? Ekspertide kommentaarid, fotod, intervjuud!

Sotši OM toob Kremlile soovimatu tagajärje – tšerkessi küsimuse

10 kuud
Sotši olümpiani

Jaanus Piirsalu
ajakirjanik

Venemaal tšerkesside tragöödiast avalikult ei räägita, kuid maailmas on see kahe aasta jooksul tähelepanu pälvinud.

Sotši taliolümpiani on jäänud veidi üle kümne kuu, aga ühe tulemuse on mängud juba saavutanud: tšerkessid on suutnud pöörata maailma tähelepanu oma kunagisele tragöödiaks, mis oleks tulevasel olümpiaaegs peaaegu lõppenud nende rahva hävimisega.

Venemaale pole see tulemus eriti meeldiv, sest tšerkessidele põhjustatud tragöödia maailmale meenutamine polnud küll midagi, mida Sotši olümpia loodeti, kui selle korraldusõigus 2007. aasta suvel suuresi talle president Vladimir Putinile napilt võideti.

Taliolümpia avatseremonia järgmise aasta 7. veebruaril saab olema tähenduslik. Siis selgub, kas Kreml eirab teadlikult lõpuni tšerkessi rahva tragöödiat või suudab ta endas leida jõudu viidata mingilgi moel seal kunagi elanud tšerkessi hõimudele ja nende saatusele. Nii nagu tegid eelmise taliolümpia korraldajad Kanas Vancouveris indiaanlastega, kellele anti põlisasukatena avamiseremonial tähelepanuväärne roll.

Paul Goble
Venemaa-analüütik

Kahe aasta eest teadsid vähesed maailma liidrid-mõtledajad, kes olid tšerkessid.

Ühest küljest on paljud maailma tšerkessi organisatsioonid väga nõrkinud, et Sotši olümpia toimub just seal, kus lõppes 19. sajandi keskel nende jaoks traagiline Venemaa-Kaukaasia sõda. Tšerkesside viimane tugipunkt võitluses Tsaari-Venemaa vägedega oli just nimelt Krasnaja Poljana, kus aasta pärast peetakse kõik olümpiamängude suusaalad.

Sealsamas Krasnaja Poljanas pidasid tsaariväed pärast tšerkesside üle võidu saavutamist oma võiduparaadi, millest olümpia ajal möödub täpselt 150 aastat. Kui tšerkessid olid Krasnaja Poljanast välja aetud, lubas Vene tsaar sinna elama ümberasujaid Eestist ja mujalt.

Türgi tšerkessid (keda on riigis kokku neli miljonit) protestisid Sotši mängude vastu Istanbulis Vene saatkonna ees.

Foto: Reuters/Scanpix

Ajaloolased on üsna üksmeelisel arvamusel, et enne 1850. aastaid elas Põhja-Kaukaasias paar miljonit tšerkessi, kuid enamik neist langes sõja käigus või sundisid Vene võimud nad teisele poole tšerkessi merd pagema. Pärast Venemaa-Kaukaasia sõja lõppu jäi sinna kõigest 100 000 tšerkessi.

Tšerkessid peavad Kaukaasia sõja ajal nendega juhtunud genotsiidiks, mida Venemaa loomulikult ei tunnista. (Ainukese riigina tunnistas tšerkesside genotsiidi mõne aasta eest Gruusia, kuid tegi seda puht poliitilistel põhjustel.)

Putini ebaõnnestumine?

Teisest küljest peavad tšerkessid (kasutatakse ka nimetusid adögeed) olema Venemaa presidendile Putinile tänulikud, sest Sotši mängudeta poleks nende kunagine tragöödia ilmski maailmas nii suurt tähelepanu pälvinud.

„Kaks aastat tagasi teadsid vähesed maailma liidrid ja mõtlejad, kes tšerkessid olid. Praegu teavad seda paljud ning nende hulk aasta jooksul kindlasti veel kasvab,“ nentis intervjuus Eesti Päevalehele Paul Goble, tuntud Venemaa-

analüütik eriti rahvusküsimuste alal ja endine USA välisministeeriumi diplomaat. „Võib vabalt juhtuda, et sellest saab Sotši mängude puhul Putini suurim ebaõnnestumine.“

Venemaal avalikult tšerkesside kunagisest tragöödiast eriti ei räägita. See pole oluline teema isegi opositsioonilises ajakirjanduses, mis muidu on Sotši mängude peale tohtu rahasumma kulutamise tõttu väga vihane.

Moskva politoloog Valeri Homjakov tunnistas siiski, et Sotši olümpia on tšerkesside jaoks suur katsumus. „See on ju teada, et Krasnaja Poljana (ee Punase Lageda – J. P.) nimi tuleb sellest, et seal valati palju verd, ja on selge, et kui seal hakkavad nüüd toimuma spordivõistlused, siis kaugeltki mitte kõik tšerkessid pole sellest vaimustuses,“ ütles Homjakov. Teise levinud versiooni järgi on Krasnaja Poljana oma nime saanud sügisel seal massiliselt kasvanud punetavate sõnajalgade järgi.

Paljud tšerkessi organisatsioonid esitavad maailma üldsusele ja rahvusvahelisele olümpiakomiteele (ROK) järjekindlalt pöördumisi, milles paluvad olümpiamänge Sotšis mitte korraldada. Viimati saatsid sellise avalduse ROK-ile 11. märtsil Jordaania elavad

tšerkessid. Kõik tšerkessi organisatsioonid pole nii radikaalsed ja Sotši mängud on maailma tšerkesside seas tekitanud suuri erimeelsusi.

„Kahjuks ei ole tšerkessi liikumistel ühist eesmärki,“ kinnitab ka ühe tšerkessiteemalise võrgulehe toimetaja, kes just nendesamad erimeelsused pärast ei soovinud oma nime avaldada. „Mõne grupi jaoks on ainus plaan ja eesmärk protestida Sotši olümpia vastu.“

Kasutagu rahvakultuuri

Tšerkessi ühendusi, kes peavad Sotši mängu heaks võimaluseks maailmale oma rahva tragöödiat tutvustada, on palju. Neist omakorda osa soovib, et venelased pööraksid tšerkessidele olümpiamängudel tähelepanu sellega, et kasutaksid

tšerkessi sümboleid ning esitaksid ava- või lõputseremonial tšerkessi rahvamuusikat ja -tantsu.

Venemaal tegutsevatest tšerkessi organisatsioonidest on avalikult olümpia vastu ainult mõni üksik, kuid kogu NSV Liidu lagunemise järgse

Tšerkessi liikumistel ei ole ühist eesmärki, nendib üks nende esindaja.

aja on kõik nad olnud üksmeel selles, et Moskva peab tunnustama nende rahvale korraldatud genotsiidi.

„Neis vabariikides [kus tšerkessi rahvad elavad] domineer-

rib Kaukaasia sõja tõlgendamise adögeede genotsiidina,“ kinnitab Vene teaduste akadeemia Kaukaasia-uurija Oleg Tsvetkov.

Sotši olümpia ja tšerkesside teemat pidevalt jälgiva Paul Goble'i sõnul on Moskva tšerkesside puhul kasutanud tavapäraselt piitsa ja prääniku taktikat, toetades neid tšerkessi organisatsioone, mis sobivad Kremli plaanidega, ning kehtestades Venemaal tegevuspiiranguid neile, kes ei taha koostööd teha. „Nad saavad isegi tšerkessidest provokaatoreid tšerkessi ühendustesse, et segadust tekitada,“ märkis Goble.

Moskva kõige suurem korraldamine selles propagandasõjas on olnud Süüria kodusõja eest põgenenud tšerkessidele Põhja-Kaukaasias uue kodu pakkumine. Suurimaks läbikukkumiseks pidas Goble eelmainitud Moskva saadetud provokaatorite paljastamist.

Goble väitis, et kindlasti korraldavad tšerkessid Sotši olümpia lähenedes lääne pealinnades veelgi meeleväljundit ja saadavad protestikirju, kuid mingist terroriohust ei ole nende puhul juttugi. Vastupidiselt – ta ei välistanud, et Moskva ise võib midagi korraldada ja selles siis tšerkesse süüdistada. ●

Viis-kuus miljonit tšerkessi

Tänapäeval on maailmas viis-kuus miljonit tšerkessi, Venemaal elab neist ainult väike osa.

2010. aasta rahvaloenduse järgi elab Põhja-Kaukaasias umbes 720 000 tšerkessi rahvaste esindajat. Venemaal arvestatakse juba Nõukogude ajast tšerkessi rahvaid kolme eri rahvuseks: kabardid, tšerkessid ja adö-

geed, kuid väidetavasti on tegemist sama rahva eri murdeid kõnelevate esindajatega. Kõige rohkem, üle nelja miljoni, elab tšerkessi rahvaste esindajaid Türgis, kuhu neid 19. sajandil kõige rohkem põgenes ja ka küüditati. Üle 100 000 tšerkessi elab Jordaania, ligi 75 000 elas enne kodusõja puhkemist Süürias.

Disney SUUR JA KÕIKVÕIMAS Q

MS6

11.25 15.25
18.40 (v.a. E) 20.00 (v.a. N)
A. Le Coq sviit: 20.00 (v.a. E)

16:05
A. Le Coq sviit: 17.00 (L, P) 20.00 (ainult E)

KRUUDID

PERE

11.20 12.45 13.30 14.40 16.40
A. Le Coq sviit: 12.00 (ainult P) 14.30 (ainult L)

19.10 (v.a. R, E, K)
A. Le Coq sviit: 12.00 (ainult L) 14.30 (ainult P)

19.10 (ainult K)

GIJDE 3D KÄTTEMAKS

KINODES 29. MÄRTSIST

FEEL THE DIFFERENCE ERILINASTUS!

28. märts 20.00 ja 21.35

JAMES FRANCO SELENAGOMEZ
ASHLEY BENSON RACHEL KORINE
VANESSA HUDGENS

METSIK KOOLIVAHEAEG

SEKSIKAD JA OHTLIKUD

HARMONY KORINE FILM

K16

15.10 19.35 21.55

"VIDEVIKU" SAAGA AUTOR STEPHENIE MEYER
ESITLEB

KEHA

KINODES ALATES 05.04

PERE

INFO TELEFONILT 1182

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

PERE

TUME TAEVAS K14
17.05 19.40 22.00

TÄITSAMEHED K14
12.50 19.05 21.20 (v.a. E)

TÜDRUKUTE SALAJUTUD MS12
14.35 19.20 21.25 (v.a. N)

MET OPERA HD LIVE: FRANCESCA DA RIMINI L
ainult 25. märtsil kl 19.00

ANNA KARENINA MS12
13.35 (ainult L, K)

ARGO K12
21.30 (ainult P, T)

CZ12: HIINA SODIAAK 3D MS6
14.10 (v.a. P, K)

ELAVAD PILDID MS12
13.35 (v.a. L, K) 19.00 (v.a. N)

GAMBIIT MS12
14.50 17.25

KOHTUMÖISTJA K12
17.15

PERE

KOLLIDE KOMPANII 2D EST PERE
12.20 15.05

KUUL PÄHE K14
21.45 (v.a. R, K)

LAMMUTAJA RALF 2D EST PERE
12.30

LAMMUTAJA RALF 2D RUS PERE
12.50

LAULUÄSSAD MS12
16.25

LISA LIMONE JA MAROC ORANGE: TORMAKAS ARMULUGU 3D L
11.35

MAKAAK MARCO 2D EST MS6
11.40

MAMMA K12
19.25

MILLEGA TEGELEVAH MEHED K16
21.20 (ainult E) 21.40 (v.a. E)

PARALLEELMAAILMAD 2D MS12
21.50 (ainult L, T, N)

PATUNE KIRG K12
21.50 (v.a. L, T, N)

PELGUPAIK MS12
16.45

PII ELU 3D MS12
14.10 (ainult P, K)

TÖÖTATUD MAA K12
19.15 21.30 (v.a. P, T)

VABASTATUD DJANGO K14
21.45 (ainult R, K)

VISA HING: HEA PÄEV, ET SURRA K12
17.00 21.35 (v.a. N)

EELLINASTUSED

KÕRVALMÕJUD K12
ainult 28. märtsil kl 21.25

VASTUVÕTUREGLID MS12
ainult 28. märtsil kl 19:00

*A. Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00
Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A. Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Viimased seansid neljapäevani!

KINOS ARTIS ALATES 22. MÄRTSIST 2013

13:50 | 19:05 | 21:15

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO SÕPRUS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

Väärikad kinohommikud

Elavad pildid
Filmi juhatab sisse Hardi Volmer.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

KOHTUMÖISTJA

KADRI KOOSAARE FILM

17:30

HOLY MOTORS

LEOS CARAX'I FILM

07.12

21:15

26.03	Väärikad kinohommikud: Elavad pildid	11:00
	Renoir	13:50 19:05 21:15
	Elavad pildid	15:00 18:55
	Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu 2D versioon	16:00

Makaak Marco	17:30
Hiite lummus	17:35
Kohtumöistja	21:30

Renoir	16:30 19:00
Holy Motors	21:15

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee

31. märtsil kell 17 Mustpeade majas

Eesti Muusika Päevade KOORumine

EESTIAN MUUSIC PÄAYS

Kavas: Amor, Ehala, Grigorjeva, Kiilaspea, Kõlar, Lemba, Leppoja, Matson, Pärt, Rull, Siimer, Sink, Sökk, Steiner, Sööt, Trump, Valkonen, Veeroos, Viira

Esinevad: Estonia Seltsi Segakoor, ETV mudilaskoor ja kontsertkoor, Collegium Musicale, Sansambel, Miina Härma Gümnaasiumi segakoor ja Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor.

Piletid eelmüügist 5/4 €, kohapeal 8/6 €
www.kooriyhing.ee

GIJDE 3D KÄTTEMAKS

KINODES 29. MÄRTSIST

MS12

Danske Bank
New Standards

19.-28.04.2013

JAZZkaar

**Tundeline kolmapäev
Merepaviljonis!**

K 24.04 kell 18
**HEDVIG
HANSON**
Group (Eesti)

K 24.04 kell 21
**NEW FADO -
CLAUDIA
AURORA** (Portugal)

www.jazzkaar.ee

Piletid müügil Piletilevi müügikohtades ja internetis www.piletilevi.ee
Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

KAFO ERGO EestiPäevaleht PRIKE MY CITY HOTEL UNITED MOTORS aktaprint TALLINK

Laen

Laen kinnisvara tagatisel.
AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige
asjatundjatega.

Müük

Lõhutud kuivad-ja märjad
küttepuid. Tel 509 2933.
Meie tooteid iseloomustab
märksõna -vastupidav!
Metallriiulid, kasutatud kontori ja
poe sisustus. Tähetorni 21-j Tall. E-R
10-17 Kauplusaladu APUNEKS OÜ

Teated

Riskikapitalifondi GILD Arbitrage
osakuomanike üldkoosoleku teade
Käesolevaga kutsub AS GA Fund Ma-
nagement (registrikood 11373715,
asukoht ja aadress Roosikrantsi 11,
10119 Tallinn) juhatus kokku Riskikapitalifondi GILD Arbitrage osakuomanike
üldkoosoleku. Üldkoosolek toimub
16. aprillil 2013.a. algusega kell 12.00
aadressil Rävälä 8, Tallinn (voldiksaalis).
Osakuomanike registreerimine algab
kell 11:00.
Üldkoosoleku eesmärgiks on otsustada
Riskikapitalifondi GILD Arbitrage likvi-
deerimine ning määrata Riskikapitali-
fondi GILD Arbitrage likvideerija.
Üldkoosolek on otsustusvõimeline, kui
koosolekul on esindatud on üle 50%
häälest (iga osak annab ühe hääle).
Kui üldkoosolekul ei ole esindatud üle

poole osakutega esindatud häälest,
kutsus fondivalitseja kolme nädala
jooksul, kuid mitte varem kui 7 päeva
pärast, kokku uue üldkoosoleku sama
päevakorraga.

Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud
osakuomanikud määratakse vastavalt
Riskikapitalifondi GILD Arbitrage tin-
gimuste punktile 12.6. Üldkoosolekul
osalemiseks peavad osakud olema
registreeritud osakuomaniku nimele
Eesti Väärtpaberite Keskregistris hilje-
malt 02. aprillil 2013.a. (üldkoosolekule
eelneva kümnenda pangapäeva) lõpu
seisuga.

Üldkoosolekule registreerimisel pa-
lume füüsilistel isikutel esitada pass
või ID kaart, esindajal lisaks volikiri;
juriidiliste isikute seadusjärgsetel
esindajatel esitada pass või ID kaart
ja koopia kehtivast äriregistrikaardist
ning volitatud esindajatel lisaks eelpool
toodud dokumentidele juhatare poolt
väljastatud volikiri.

Lisainfo: Tel. +372 6802 682
e-mail: info@gafm.ee

Tervis

Parapsühholoog Ž. Stepanjan
aitab alkoholi- ja nikotiiniõltuvuse,
ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi
puhul. Konsultatsioon. Tel 5858
8910.
Kenad ja särtsakad noored
massöörid Berit (19) ja Laura (23)
kutsuvad lõõgastavale üksik ja paa-
rismassaazile. Tel 5382 0188.

Teenused

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

EESTI AJALEHTEDE LIIT
E A L L

LINNALEHT
(26. märts 1997)

Eesti Ajalehete Liit

TALLINNA
LINNATEATER

Eesti filmi laulud
22., 23. aprillil 19.00

Pál-tänava poisid
juunis-juulis 20.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Nüüd kuulutuste
tellimine veelgi
lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte,
Eesti Ekspressi ja Maalehte
ühhest kohast!
Vali rubriik, kirjuta tekst
ja tasu internetipangas.

kuulutused.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga
anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti
kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

**ÕNNE
VALEM**
Tiina Jõgeda

Milline on parima koogi retsept?
Samasugune nagu õnne valem.
Mõlemad saab küpsetada
erinevatest ainetest ja isesugustes
vormides.
(Toomas Paul)

Müügil raamatupoodides!

**AEG
KAUBELDA!**

Holmes & Meyers
kutsus metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepuke eest head hinda.
Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta
laega saalis, Harju 1, Tallinn

27. märtsi kell 18.00

**KURI
KARJAS**

Olavi Ruitlane ja Kaur Kender tulevad
ja teevad seda, mida nad ikka teevad.
Veri ja pisarad. Puhas armastus.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

Südamlik kaastunne omastele

TIINA AAS
surma puhul
Mesimummu Lasteaia 3. rühma
lapsed ja lapsevanemad

Mälestame kauaaegset tublit
kolleegi ning avaldame sügavat
kaastunnet lähedastele

TIINA AAS
Tallinna kesklinna lasteaegade
direktorid

Südamlik kaastunne
Andrus Kloosterile
kalli

EMA
kaotuse puhul
kogu Wolf Groupi poolt

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis Memm

**LEONORA
VERGI**
Ärasaatmine
28. märtsil kl 12
Rahumäe kalmistu kabelist
leinavad lapsed peredega

Mälestame lauluõde

LEONORA VERGIT
Jagame lähedaste leina
TÜ ANi Tallinna vilistlaskoor
ja dirigent

Siiras kaastunne teile Karin ja
Andres peredega

ASTA RATASSEPP
surma puhul
Mirjam perega

Ei tule ega minke ole enda teha,
vaid see mis sinna vahele jääb,
on elavate mäletada...

Südamlik ja siiras tänu
Eesti Mereakadeemiale,
arvukatele merenduse
ja haridusvaldkonna
asutustele, firmadele ning
organisatsioonidele, kõikidele
sõpradele, koolikaaslastele,
kolleegidele ja tuttavatele,
kes olid mulle toeks

professor
**AIN
EIDASTI**
ärasaatmisel
Leinav abikaasa

Kallis Merje
Südamlik kaastunne Sulle

EMA
kaotuse puhul
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
kirurgiakliinik naistehaiguste
keskus

Mälestame head töökaaslast

**MATI
ROOSILEHT**
Sügav kaastunne omastele
Kaarli Hambapolikliinik OÜ

... elu on kui künnlaleek tuules

Meie sügav kaastunne
KÜ Veenus juhatare esimehele
Katrin Kivirannale abikaasa

**PEETER
JÖGINÕLVA**
29.02.1944 - 24.03.2013
kaotuse puhul
Ühistukaaslased

Südamlik kaastunne Mallele
ja lähedastele kalli

**ENDEL
KINKS**
3.03.1935 - 25.03.2013
kaotuse puhul
Maie, Tiiu ja Katrin

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis abikaasa,
ema ja vanaema

**MAIE - KRISTA
PÕLDSAM**
3.03.1943 - 23.03.2013
Leinavad lesk, tütar
ja poeg peredega

Hüvastijätt ja ärasaatmine
Pärnamäe Krematooriumis
27. märtsil kl 11

Südamlik ja siiras tänu
Eesti Mereakadeemiale,
arvukatele merenduse
ja haridusvaldkonna
asutustele, firmadele ning
organisatsioonidele, kõikidele
sõpradele, koolikaaslastele,
kolleegidele ja tuttavatele,
kes olid mulle toeks

professor
**AIN
EIDASTI**
ärasaatmisel
Leinav abikaasa

TELEVISION

ETV

- 06.55 Terevisioon
- 08.55 Draamasari Holby City haigla: Armastatu II (Inglise 2003)
- 09.55 Terevisioon*
- 11.55 Prillitoots (subtiitritega)*
- 13.00 Puutepunkt (subtiitritega)*
- 13.25 Meie inimesed: Liilia*
- 13.50 Osoon (subtiitritega)*
- 14.20 Välisilm*
- 14.55 Välisilma dokk Varastatud meri (Stolen Seas, Inglise 2011)*
- 15.45 Pärituult (Eesti Telefilm 1976)
- 16.00 Draamasari Holby City haigla: Armastatu II (Inglise 2003)*
- 17.00 Aktuaalne kaamera
- 17.10 Draamasari Öhne 13 (Eesti 2006)
- 17.40 Draamasari Sūdameasi: Põgenikud (Inglise 2009)
- 18.30 Aktuaalne kaamera
- 19.00 Ringvaade
- 20.05 Vabariigi kodanikud
- 20.55 Vabariigi President: Homse päeva eel
- 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
- 21.30 Sport
- 21.40 Kirjandusministeerium

- 22.10 Draamasari Vaalasaarte Maria
- 22.55 Komöödiadisar ENSV, 4/7: Rahva-malev (Eesti 2010)*
- 23.25 Draamasari Sūdameasi: Põgenikud (Inglise 2009)*
- 00.10 Ringvaade*
- 01.20 ERR-i uudised

KANAL 2

- 06.00 Punased roosid*, 469
- 06.45 Joonissari Lucky Luke seiklused
- 07.10 Joonissari Delfiin Flipper: Legend merelohest
- 07.35 Joonissari Sylvesteri ja Tweety seiklused
- 08.00 Reporter*
- 09.00 Roosa teemant*, 77
- 10.00 Keelatud vilil*, 90
- 11.00 Kodus ja võõrsil*, 5460

- 11.30 Tohter Olaf*
- 12.30 Sõber koer*
- 13.00 Ärapanija*
- 13.30 Doktor Oz: Dr Ozi seksi-eri
- 14.30 Komissar Rex: Kättemaks
- 15.30 Punased roosid, 470
- 16.30 Keelatud vilil, 91
- 17.30 Roosa teemant, 78
- 18.30 Kodus ja võõrsil, 5461
- 19.00 Reporter
- 20.00 Eesti kõige-kõige
- 20.30 Krimi
- 21.00 Kriminaalne Venemaa: Surm teepervel
- 21.35 Nikita: Tapke jill
- 22.35 Mängufilm Äärmuslikud abinõud (Desperate Measures, USA 1998)
- 00.35 Chuck: Chuck vs mesinädalad
- 01.30 Merepatrull: Püüa ja vabasta
- 02.15 Mõrvaennetajad*: Cura Te Ipsum
- 03.00 Reporter*
- 03.50 Mängufilm Surmarelv 4* (Lethal Weapon 4, USA 1998)

TV3

- 06.15 Multifilm Huntik
- 06.40 Multifilm Winxid
- 07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kants-püks
- 07.30 Multifilm Beyblade
- 07.55 Armastus võidab, 1*
- 08.55 Kirgede torm, 1596*
- 09.55 Vaprad ja ilusad, 6436*
- 10.20 Top Shop
- 10.35 Kälimehed 2, 4
- 11.35 Meisterkook 1, 5
- 12.30 Ment 2, 3: Vanad mehed*
- 13.30 CSI Miami 10, 06: Reeglite järgi*
- 14.30 Vaprad ja ilusad, 6437
- 15.00 Lena, mu elu armastus, 60
- 16.00 Armastus võidab, 2
- 17.00 Kirgede torm, 1597
- 18.00 Kättemaksukontor 4, 8: Kummitused 2/2
- 19.00 Seitsemes uudised
- 20.00 Kaua võib!
- 20.30 Suletud uste taga 2, 9: Mure teismelise emaga
- 21.30 Dr House 8, 16

- 22.30 KINO3: Mängufilm X-mehed 2 (X-Men 2, USA 2003, ulmemärul)
- 00.55 NCIS kriminalistid 6, 25
- 01.45 Vabaduse hind 1, 1: Esimene osa
- 02.30 Kuni surm meid lahutab 4, 4
- 02.55 Kaua võib!*
- 03.25 Stop!*
- 03.50 Suletud uste taga 2, 9*
- 04.40 Seitsemes uudised
- 05.30 Lena, mu elu armastus, 60*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

- 07.10 Animasari Völuarussell* 07.20 Animasari Tatonka lood* 07.30 Animasari Ruff tegutseb* 07.41 Animasari Ma olen hirmus mutukas* 07.43 Animasari Mina olen loom* 07.45 Seiklussari Willy Fogiga ümber maailma* 08.15 Lastetuba* 08.35 Öpiu! 09.00 Ringvaade* 10.05 Midsomeri mõrvad 11.40 Jüri Üdi klubi: Jumalaga! Või jumalata? 12.35 ERR-i uudised 17.00 Kalailm* 17.30 Rakett 69* 18.00 Animasari Simsala Grimm 18.25 Animasari Näh 18.30 Lastetuba 18.50 Jalgpalli MM-i valikmäng Eesti – Andorra 19.45 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.50 Aktuaalne kaamera (vene keeles) 20.00 Jalgpalli MM-i valikmäng Eesti – Andorra 21.00 Roki seitse lainet, 5/7 21.50 AegRuum Suurem, parem, kiirem, rohkem – ajudoping 22.45 Eesti TOP 7 23.30 Kuritegu 00.25 Midsomeri mõrvad* 02.05 ERR-i uudised

- Kanal 11
- 06.15 Totaalne ärkamine! 09.00 Doktor Oz* 09.55 Ellen* 10.50 Linnalegendid: Öudusunenäod 11.20 Superlapsehoidja* 12.10

- Top Shop, 58 12.25 Aiadetektiivid*: Hispaania reket 13.25 Aiadetektiivid*: Lavale astuvad kaks aednikku 14.25 Sūdametukse, 173 15.15 Sūdametukse, 174 16.10 Superlapsehoidja 17.05 Naistekliinik, 122 : Agoonia ja ekstaas 18.00 Doktor Oz: Suurimad terviseuudid paljastatud 19.00 Eesti vs. Jõe-kalda 20.00 Ellen 21.00 Modellielu, 4 22.00 Kadunud: April Pitzer 23.00 Mis eile juhtus?, 3 23.30 Kaunis valus: Valusad sünnipäevad 00.00 Reporter 01.10 Naistekliinik*, 122 : Agoonia ja ekstaas 01.55 Kummiteusekütid: Kodu tagasivallutamine 02.25 Eesti vs. Jõe-kalda* 03.15 Doktor Oz: Jamie Oliveri kaalulangetamise saladused 04.00 Doktor Oz*: Suurimad terviseuudid paljastatud 04.45 Reporter* 05.30 Roosa teemant, 7

- TV6
- 06.00 Hommikuraadio 08.30 Seitsemes uudised 09.30 Kodu keset linna 3, 34 10.00 Kutsuge kobra 11, 7, 106 11.00 Muumia 13.30 Kodu keset linna 3, 35 14.00 Farscape – kosmoses kaotsis 2, 41 15.00 Kutsuge kCobra 11, 7, 106 16.00 Kolmas kivi Päikesest 3, 72 16.30 A-Rühm 3, 12 17.30 Kutsuge Cobra 11

- 7, 107 18.30 Simpsonid 18, 8 19.00 Perepea 7, 3 19.30 Seks ja linn 1, 9 20.00 Kolmas kivi Päikesest 3, 73 20.30 Simpsonid 18, 9 21.00 KINOÖHTU: Muumia tagasitulek 23.35 Paljalt naljakas 1 00.05 Eureka 3, 17 01.00 Salatoimikud 2, 43 01.55 Faktuaalne kaamera, 14 02.25 Faktuaalne kaamera, 15 02.55 Täna õhtul, otse-eetris* 03.50 Hommikuraadio 04.35 Kodu keset linna 3, 35 05.00 Seitsemes uudised 05.50 Uudistemagasin

- Kanal 12
- 06.30 Kuldvillak* 07.00 Reporter 08.00 Galileo* 08.30 MacGyver* 09.20 Conan* 10.10 Rannavalve 11.00 Jututuba 13.40 Komissar Rex* 14.35 Walker – Texase korraldaja* 15.25 MacGyver 16.20 Kloun 17.10 Komissar Rex 18.05 Walker – Texase korraldaja 19.00 Tuvikesed* 19.30 Tuvikesed* 20.00 Galileo 20.30 Ärapanija 21.00 Kaks ja pool meest* 21.30 Mängufilm Poissmeeste pidu 23.30 Conan, 56: Colin Farrell, Jenna Elfman, Frightened Rabbit 00.20 Kaks ja pool meest: Irgavene jama 00.45 Tuvikesed: Route 666, 1 01.10 Tuvikesed: Route 666, 2 01.35 Night Chat 05.00 Postimees.ee

PAUR KRISTIAN PAUR

Nemi LISE WYHRE

DIGIAJASTU POLIITISELT KORREKTSSED VASTUSED...

MA OLEN JALLE NII PALJU JUURDE VÕTNUD... ONJU, KALLIS!

PAAR LISA MEGABAITI TULEB ALATI KASUKS...

...ALATI RUUMI LAVEERIMISEKS

MILLEST ME RAAKISIMEGIP?

MI DAA??!!

EI, ME POLE VEEL MAGANUD... MA POLE KINDEL, KAS TA ON SEE ÕIGE... KELLEGA MA SUHET SOOVIN.

SA EI JÕHA KÜHUGI, KUI OTSUSTAD IGA KUTI ÜLE SELLE JÄRGI, KAS TA SOBIB LÕUNA-SERVIISIGA, MILLE SA KAVATSED MURETSEDA KÜMNE AASTA PÄRAST!

VÕIB-OLLA OTSUSTAN MA TÕESTI LIIALT SAMAMOODI, NAGU TEGIN VÄIKESE TÜRRIKUNA.

JAMA!! VÕÖRASELT ONUDELTE VÕIB KÜLL KOMMI VASTU VÕTTA - SELLEPÄRAST POLE VEEL VAJA NENDE AUTOSSE ISTUDA!

www.facebook.com/artistalooburoo

HOROSKOOP

JÄÄR Päeva vibratsioonid näitavad, et hetk sobib kenasti igasuguseks läbimurde üritamiseks, kui on vaja jõuliselt kõrvaldada mõni takistus.

SÕNN Soovmõtlemine ühes või teises vormis võib sind rajalt eksiada, kuid mõjud võimendavad su loomingulist potentsiaali.

KAKSIKUD Mõne bürokraadi järelandmatus võib sulle tõsise peavalu valmistada. Hoiat töö ja eraelu lahuse ka laiemas plaanis.

VÄHK Veidrate alatoonidega päev. Sa võid tunda tõmmet asjade ja olukordade vastu, mis sulle kaugemas perspektiivis kasuks ei tule.

LÕVI Teised inimesed sinu ümber on täna selleks peegliks, milles näed iseennast – nii oma häid kui ka probleemseid külgi. Keegi isik võib sind ka üllatada või käituda kas veidralt või provotseerivalt.

NEITSI Sulle võib tunduda, et sa ei suuda õigustada sulle pandud ootusi. Keegi võib rikkuda su tuju, tabades ära sinu nõrga koha.

KAALUD Allkirjade andmisel ja lepingute sõlmimisel ole tähelepanelik ja ära jäta midagi juhuse hooleks. Uued tutvused pole soovitatavad.

SKORPION Igapäevane rutiin ning olmelised pisiasjad nõuavad tähelepanu. Nii keeruline tehnika kui ka õrn taies vajavad hoolikat ja ettevaatlikku ümberkäimist.

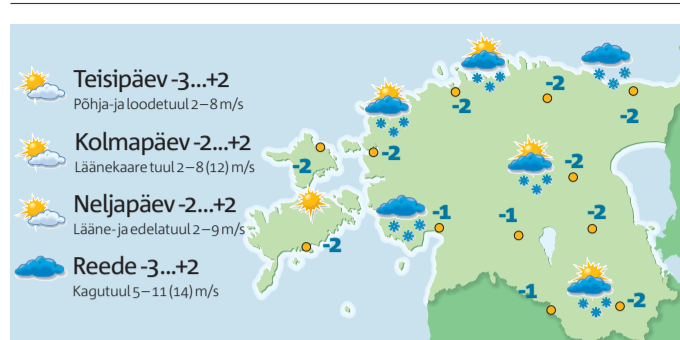
AMBUR Igav juba ei hakka. Vajad vaheldust ja selle leidmine on kätitegu. Kui täna algab suhe, saab see olema nagu sõit Ameerika mägedel.

KALJUKITS Klammerdud mineviku külge, kuigi peaks vaatama hoopis tulevikku. Meeskonnatões, aga ka seltskonnas võid tunda end pisut kohmetuna.

VEEVALAJA Su tahe ja tegutsemisvalmidus on tugevad, kuid puuduvad diplomaatia ja soov kompromissideks. Otsid alateadlikult seiklusi ja piiripealseid olukordi.

KALAD Nii täna kui ka homme võidakse sulle anda mõni märk või vihje, millele sa peaksid tähelepanu pöörama. Sümbolid su ümber võivad olla su kaudsed teejuhud.

ILM

RISTSÕNA

LOOKPILL	TALDRIK-ÄKE	KONTS	SÕORD	GALLIUM	TEISI MITTE-ARVESTAV KANGELNE, JONNAKAS	LUBITSE- GA AINU- OOSNE TUULE- HOOG	K-AASIA VANKER ... KOLLA	V-ROOMA ROIVAS AKTUAALNE KAAMERA
KURB-LOOLUS								
TONN								
LINN								
SORO-KOVKA								
... GARRNI HÜPER-BOLOID*								
BOSTON UNIVERSITY								
C. R. JA- KOSKONI ISANIMI								
ARAABIA RIIG								
VEIDI								
AVAR, RUUMIKAS								
KÜTUS								
LENNUKI OSA								
ELUMARKI-DETA								
LÖFBERGS ...								
ELEKTROO- NIKAFIRMA								
RONIIVA								
KEEDIS								
KVARTIET								

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDOODID

- Los Angelesest San Franciscosse lennates paneb üks reisija tähele, et hoolimata heast ilmale põleb hoiatustuli „Kinnitage turvavöö“ kogu lennu ajal. Vahetult enne maandumist pöördub ta stjuardessi poole ja palub selgitust. „Teate, mul on lennuki eesotsas 19 tundengiplikat California ülikoolist ja tagaotsas 22 tiirast jalgpallurit,“ vastab stjuardess. „Mida teie olek-site teinud?“
- Kiviajal asutavad mees ja naine end mammuti tabamise puhul korraldatud peole minema. „Millise lehe selga panen: viigi-või tammelehe?“ küsib naine.
- „Pane nõgeseleht,“ soovib mees, „peol võib igasugu huligaane ja pätte olla!“
- Klient kutsub restoranis kelneri: „Kas oskate mulle öelda, mis asi see on?“
- „See on teie tellitud keedetud kana-poeg, härra!“
- „Õelge oma kokale edasi, et seda kanapoega on nii vähe keedetud, et hea loomaarst võiks ta elu veel päästagi.“

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

2		9	6					
				5	2	4		
					8			
9		6		7	3			
3	4		7		5	6		
5	7			9			8	
	2							
4	1	5						
			3	8			1	

SUDOKU reeglid

- Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

5	2	1	4	6	9	8	7	3
6	8	4	1	3	7	9	2	5
3	9	7	2	5	8	1	6	4
1	3	2	7	4	6	5	8	9
4	5	9	3	8	2	6	1	7
8	7	6	9	1	5	3	4	2
7	4	3	8	9	1	2	5	6
9	6	8	5	2	4	7	3	1
2	1	5	8	7	3	4	9	8

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi. www.epl.ee/sudoku

Loodus

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaäed

NARTSISSID

Kevadel ajatatakse lõikeõite või õitsvate potitaimede saamiseks varajasi nartsissisorte. Kevadise õitsva potitaimena üks populaarsemaid on väikeste kuld kollaste lõhnavate õitega 20–30 sentimeetri kõrgune nartsiss „Tête-a-tête” (pildil).

Potinartsissi valides jälgige, et taimel oleks ka õienuppused, siis jätkub õieilu kauemaks. Nartsiss vajab kasvamiseks päiksepaistel ja jahedat paika. Õõseks on parem tõsta õitsev taim jahedasse ruumi. Õitsev ja lopsakas taim vajab kuni õitsemise lõpuni rikkalikku kastmist ja kord nädalas väetamist õitsvatele taimedele sobiliku täisväetiselahusega.

Pärast õitsemist nartsissi lehed kuivavad ja taimel algab puhkeperiood. Augustis või septembris võib nartsissisibulad aeda peenrassa istutada, kuid pakaselisel talvel vajab nartsiss talvekattet.

KRÜSANTEEMID

Krüsanteem on Jaapani rahvuslill. Taim sümboliseerib pikka iga, õpetust ja rahulolu. Jaapanis tuntakse krüsanteemi kui *kiku*’t, mis tähendab tõlkes päikest – usutakse, et krüsanteemiõies peitub igavese elu võti. Krüsanteemilehtedest ja õitest valmistatakse Jaapanis krüsanteemiteed.

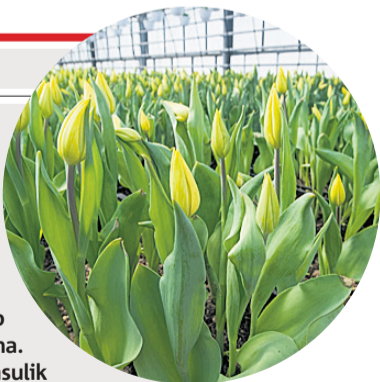
Potis kasvavad krüsanteemid (pildil) on kasvupidurdusainetega töödeldud ja seepärast madalad ning kompaktseid. Õitsev potikrüsanteem vajab lopsakate lehtede ja õisikute tõttu sagedast kastmist ning väetamist.

TULBID

Lõiketulpi valides tasub eelistada juba värvunud, kuid veel avanemata õienuppudega isendeid. Enne kilepakendamist vabastamist laske tulbil veeanumas varred vett täis imada, siis püsib ta paremini sirgevarrelisena. Enne vaasi asetamist on kasulik iga varre otsast üks-kaks sentimeetrit lõikepinna uuendamiseks lühemaks lõigata.

Õitsvat tulbikimpu ärge jätke otsese päikese kiirguse kätte. Mida jahedam on ruum, seda kauemaks jätkub õieilu. Äsjapuhkenud tulp püsib lõikelillena närbumata seitse kuni kümme päeva. Pildil on tulbisort „Strong Gold”.

Sarvkannike on ammu tuntud aiataim, kuid kevadise amplitaimena on seda kasvatama hakatud alles hiljuti.

Fotod: Rauno Volmar

Kevadpühade lilled

Kannikese (*Viola*) perekonda kuulub 400 liiki taimi kannikeseliste (*Violaceae*) sugukonnas. Enamik kannikesi kasvab põhjapoolkera parasvöötmes: koguni 100 liiki kasvab Lõuna-Ameerikas Andides, Euroopa on 91 liigi kodumaa. Kannikesed on eluvormilt ühe-, kahe- või mitmeaastased rohttaimed ja harvem poolpöösad.

Kannikeste õied on lühema või pikema õiekannusega, kus paiknevad nektaritootvad meenäärmed. Enamasti on taime õied purpursed, sinised, roosad, valged või kollased, harvem punased või oranžid. Taime vili on omapärane kupar, mis valmides seemned laiiali paiskab. Söödava valgurikka lisemega seemneid aitavad looduses levitada sipelgad.

Kannikesed on populaarsed aia- ja haljasalade taimed. Hispaaniast ja Pürenee mäestikust pärit sarvkannike (*Viola cornuta*) on ammu tuntud aiataimena, kuid nüüd on seda hakatud kasvatama kevadise amplil- või ka rõdukastitaimena. Sarvkannikese nimetus (*cor-*

väliselt võõrasema, kuid on väiksemate õitega ja õitseb kauem. Uued sarvkannikese sordid on tihedad ja 15–20 sentimeetri kõrgused. Praegu on kõige populaarsemad sordirühmad „Endurio”, „Rocky” ja „Twix”. Sarvkannikese paljundatakse seemnetega ja vanemate taimede puhmi-ku jagamise teel.

Portenschlagi kellukas

Mõni õitseb vaid korra

Kelluka (*Campanula*) perekonda kuulub 300 liiki taimi kellukaliste (*Campanulaceae*) sugukonnas. Kellukad kasvavad looduslikult põhjapoolkera parasvöötmes, kuid neid leidub ka troopikavöötme mägedes. Euroopa on 144 kellukaliigi kodumaa, Türgis kasvab 95 liiki kellukaid. Kellukad on enamasti mitmeaastased rohttaimed, harvem alusel puitunud varrega pool-

pöösad või liaanid. Mõned kellukad õitsevad ainult üks kord elu jooksul ning kuivavad seemnete valmimise järel. Kellukad kasvavad mägedes, metsades ja niitudel, aga nende seas on ka üheaastaseid veetaimi. Enamasti on kellukate õied sinised, purpursed või valged, ainult kahe kellukaliigi õied on kollased. Kellukate omapärane tolmlimisbioloogiline kohastumus on

selline, et avanenud õies küpsevad kõigepealt tolmu- ning seejärel küpseb emakas. See raskendab isetolmlemist ja soodustab võortolmlemist elujulisemate seemnete arenemiseks.

Külma trotsiv kellukas

Kellukatel valmib piimasoon-tes piimmahl, mis on maitset kibe ja kaitseb taime rohusööjate loomade eest. Taime vili on pikilõhedega avanev kupar, millest seemned pääsevad välja tuulise ilmaga, kui tuul vart kõigutab.

Aiataimena on kõige popu-

laarsemad karpaadi kellukas ja pisikellukas. Toa- või potitaimena kasvatatakse sagedamini rippkellukat, inglise kellukat, Portenschlagi kellukat ja karpaadi kellukat. Kevadel rikkalikult õitsev Portenschlagi kellukas on pärit Bosniast ja Hertsegoviinast, Horvaatiast ja Montenegrost. Inglismaal ja Prantsusmaal on Portenschlagi kellukas naturaliseerunud. Pärast õitsemist võib potitaimena ostetud karpaadi kelluka, Portenschlagi kelluka või pisikelluka aeda peenrassa istutada – need kellukad on meil talvekindlad. ●

Erinevalt võõrasemast ehk aedkannikesest on sarvkannike talvekindel püsik.

mus – sarv, sarvetaoline) tuleb sellest, et õiekannus on pikk ja meenutab väliselt looma sarve. Erinevalt lühiealisest võõrasemast ehk aedkannikesest on sarvkannike talvekindel ja pikaeline püsik. Suveks võib sarvkannikese aeda peenrassa istutada.

Sarvkannike sobib suurepäraselt ka lillepüramiidide taimeks. Rikkalikult õitsev sarvkannike meenutab

pöösad või liaanid.

Mõned kellukad õitsevad ainult üks kord elu jooksul ning kuivavad seemnete valmimise järel. Kellukad kasvavad mägedes, metsades ja niitudel, aga nende seas on ka üheaastaseid veetaimi. Enamasti on kellukate õied sinised, purpursed või valged, ainult kahe kellukaliigi õied on kollased. Kellukate omapärane tolmlimisbioloogiline kohastumus on

Kiisi nõu:

Kuidas kasvatada aknalaua-
kurki?

Millega katta viljapuude
õikehaavu?

Kuidas pikeerida
taimi?

Aialeht.ee
ROHENÄPU PARIM NÕUANDJA

VASTAVAD AIALEHT.EE SPETSIALISTID!